

JMG

Kandidatuppsats i journalistik

2019-05-28

Institutionen för journalistik,
medier och kommunikation

www.jmg.gu.se

”Den här bilden är felstavad”

En kvalitativ studie av åsikter kring amatörbilder och
professionella bilder i svenska nyhetsmedier

Författare: Filip Ekblad och Emilia Söderholm

Handledare: Orla Vigsø

Kursansvarig: Marina Ghersetti

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Title: “Den här bilden är felstavad” - En kvalitativ studie av åsikter kring amatörbilder och professionella bilden i svensk nyhetsmedia.

Authors: Filip Ekblad and Emilia Söderholm

Level: Bachelor thesis in Journalism

Term: VT 2019

Supervisor: Orla Vigsø, JMG, University of Gothenburg

Aim of thesis: The main purpose of this study is to examine people’s comprehension and interpretation of different kinds of pictures in Swedish news. More specific to study the possible differences that people might register between user-generated content - also referred to as amateur imagery - and professional news photography.

Theoretical framework: Our analysis is based on the theory regarding rhetoric within the field of imagery. We argue that images are able to create different meanings, tell stories and persuade its observers. Another theory we used is the framing theory which implies that all human beings interpret the world differently based on our previous experiences. In this case our interpretation of an image will always depend on the context in which it is presented to us.

Method: Qualitative in-depth interviews with five respondents presenting their own opinions about amateur images and professional images within Swedish news media. During the interviews the respondents were introduced to six different pictures. Half of the photos were taken by amateur photographers and half of them were taken by professional photographers. The respondents did not know whether they were presented to an amateur picture or to a professional picture.

Results: When presented to pictures taken by both amateurs and professional news photographers the respondents in this study rated the professional pictures as better than the amateur pictures. The reason why is because the professional news pictures were perceived as more informative and better able to tell a story because they generally had a higher level of technical quality. Pictures that seemed to lack these qualities were perceived as less trustworthy and not informative due to bad technical quality which made it difficult for the respondents to grasp the situation of the picture.

Amateur pictures and professional pictures were said to evoke similar feelings although amateur images could come across as more violent and chaotic. Therefore, amateur images were also said to be more suitable for being published in evening tabloids rather than in the daily broadsheet newspapers or public service media, if published at all.

Innehållsförteckning

Abstract	3
1 Inledning	6
1.1 Problemformulering	7
1.2 Syfte och frågeställningar	9
2. Tidigare forskning	10
2.1 Översikt.....	10
2.2 Förekomst av bilder i journalistiken.....	11
2.3 Åsikter om bilder i journalistiken.....	12
3. Teoretisk ramverk	14
3.1 Bildens retorik.....	14
3.2 Gestaltningsteorin (framing).....	15
3.3 Applicering av teori.....	16
4. Metod och material	17
4.1 Hur vi går tillväga och varför.....	17
4.2 Intervjun.....	18
4.3 Frågeschema.....	19
4.4 Urval	20
4.4.1 Sökorden	21
4.4.2 Estetiska överväganden vid val av bilder.....	21
4.4.3 Etiska överväganden vid val av bilder	21
4.4.4 Val av intervjupersoner.....	22
4.4.5 Population	24
4.4.6 Respondenterna	25
4.5 Transkribering.....	25
4.6 Strukturering och operationalisering.....	26
4.7 Etik.....	27
4.8 Metodens svagheter och styrkor.....	28
4.9 Validitet och reliabilitet	29
5. Resultat och analys	31
5.1 Positiva och negativa bevismedel.....	31
5.2 Känslor kring amatörbilder och professionella bilder	33
5.3 Den oväntade tacksamheten.....	35
5.4 Skillnader mellan amatörbilder och professionella bilder	36
5.5 Etiska dilemman.....	37
5.6 Tidsuppfattning	39
5.7 Koppling till olika nyhetsideal	40

5.8	Teoretisk koppling.....	42
5.8.1	Bildens retorik.....	42
5.8.2	Gestaltningsteorin (framing).....	43
6.	Slutsats och diskussion	45
6.1	Positiva och negativa bevismedel.....	45
6.2	Känslor kring amatörbilder och professionella bilder.....	46
6.3	Skillnader mellan amatörbilder och professionella bilder.....	46
6.3.1	Professionella bilder föredrogs.....	46
6.3.2	Etiska resonemang.....	47
6.3.3	Tidsuppfattning.....	47
6.3.4	Koppling till olika nyhetsideal.....	48
6.3.5	Sammanfattning.....	48
6.4	Vidare diskussion.....	49
6.5	Resultatens validitet och generaliserbarhet.....	50
6.6	Förslag till fortsatt forskning.....	51
	Referenser	52
	Bilaga 1: Frågeschema	54
	Bilaga 2: Bilderna	57

1 Inledning

Bilder finns överallt omkring oss. I reklam, filmer, böcker, instruktionsmanualer och inte minst inom journalistiken. En bild kan enligt Yvonne Eriksson definieras som en tvådimensionell återgivning av ett föremål, en tanke eller ett förlopp, som kan spegla verkliga händelser och saker (Eriksson, 2017).

Journalistik är i allra högsta grad berättelser och ögonblick från verkligheten. Bilder hjälper till att levandegöra och förklara olika företeelser. En bild har sällan en given uppgift eller roll. Den kan lika väl användas för att vara illustrativ eller informerande - men även vara argumenterande eller syfta till att väcka känslor hos läsaren (Mral, Olinder, 2011). Frasen "en bild säger mer än tusen ord" kan tänkas vara klyschig, men är ändå till viss del sann. Det finns en anledning till varför bilder används för att berätta en historia.

När det kommer till att just återge eller återberätta någonting är bilder unika i sitt slag, om man jämför med text och ljud. En bild är uppbyggd av linjer, punkter och ytor som tillsammans kan skapa meningsfulla mönster. Dessa mönster är sedan möjliga för oss människor att tolka, och kan tolkas på många olika sätt (Eriksson, 2017). En bild på en häst kan således tolkas som enbart en avbildning av ett djur, men kan lika så tolkas som en symbol för styrka, travsport eller medeltida jordbruk.

Denna studie kommer att beröra hur vi människor tolkar och uppfattar olika typer av bilder. Detta är ett ämne som diskuteras och forskas om inom visuell kommunikation. Den mänskliga hjärnan gör hela tiden tolkningar av sin omvärld. Hur en människa tolkar sin omvärld beror på tidigare erfarenheter och minnen. För att skapa sig ny förståelse av visuella intryck, förlitar sig den mänskliga hjärnan på sin tidigare kunskap (Fahmy, Alkazemi, 2017). För att återgå till vårt tidigare exempel så kan vi anta att en person som har vuxit upp med föräldrar som arbetar med trav har en tolkning av vad en häst är, medan en fembarnsmor från Mongoliet som bedriver ett småskaligt lantbruk kan antas göra en annan tolkning.

Definitionen av en bild kan alltså vara bred. Ett pressfotografi är en typ av bild som avbildar verkligheten och förekommer vid rapportering av nyheter. Inom journalistiken och nyhetsmedia används fotografier i stor utsträckning. Idag dominerar bilden över texten i svenska tidningar. Sedan tidningarna gick över från fullformat till tabloidformat har bilderna tagit allt mer plats på nyhetssidorna. Bilder publiceras och sprids i allt högre takt i och med den digitala utveckling som skett under tidigare delen av 2000-talet. Enligt en studie av Maria Nilsson och Ingela Wadbring fördubblades antalet publicerade bilder i tryckta tidningar mellan åren 1995 och 2013 (Nilsson, Wadbring, 2015).

När bilder tar allt större plats inom nyhetsbevakningen finns också en större efterfrågan av bilder. Denna efterfrågan gör att allt fler människor producerar bilder. Det faktum att läsare, vanliga människor eller folk på stan, kan bidra med bilder till redaktioner är inte något nytt

fenomen. Att publiken har agerat som ögonvittnen har förekommit länge inom journalistiken. Redan på 1880-talet publicerades de första amatörfotografierna i fransk media (Aubert, Nicey, 2015). Men under de senaste 15 åren har det blivit allt vanligare att människor på eget initiativ vill bidra med material till redaktioner - detta kallas på engelska för citizen journalism. Detta engelska begrepp etablerades i samband med bevakningen av tsunamin i Sydostasien den 26 december 2004. Många nyhetsredaktioner världen över fann sig då i en situation där de inte hade något bildmaterial att publicera kring händelsen. I detta läge var de helt beroende av material som kom utifrån den ordinarie redaktionen och skickades in från amatörer och vanliga medborgare, som befann sig på plats. Den brittiske journalisten Peter Preston, från the Observer, hävdar att detta var en tidpunkt som kom att förändra journalistiken och nyhetsredaktionernas sätt att arbeta framöver.

“This is a quantum shift, however you phrase it: the world shrinks in an instant. And foreign news desks, maybe, will never be the same again.” - Peter Preston 2005. (Allan, 2015, s 455)

Sedan 2004 har mycket hänt. Digitaliseringen och den tekniska utvecklingen har lett till att en majoritet av befolkningen är utrustad med en kamera inbyggd i sin telefon. Enligt Internetstiftelsen i Sveriges rapport *Svenskarna och internet* så hade nio av tio svenskar en smart telefon 2018 (Internetstiftelsen, 2018). Således har enormt många människor det verktyg som krävs för att alltid kunna ta en bild på allt som händer runt omkring dem. Nilsson och Wadbring (2015) menar att det inte bara är en ökning av bilder generellt som går att se, utan även att amatörbilder i nyhetsflödet är ett växande fenomen.

Vi vet alltså att både möjligheten att ta fotografier, och förekomsten av bilder inom media ökar. Att amatörer bidrar med material till medierna har blivit en etablerad metod för att bilda plötsliga nyhetshändelser då de ofta är först på plats. Hur kan detta tänkas påverka nyhetsbevakningen, och publikens inställning till bilder? Denna studie kommer att avgränsa sig till att undersöka vilka faktiska skillnader en publik uppfattar mellan amatörmässiga och professionella fotografier, och kommer att fokusera på bilder som är tagna vid händelserika förlopp, dramatiska skeenden och krissituationer. Detta kommer vi att gå in mer på längre fram i texten.

1.1 Problemformulering

Som nuvarande journaliststudenter har vi fått en övergripande uppfattning om hur vår bransch ser ut. Både i litteraturen, och från våra egna observationer, kan vi tycka oss se ett minskande behov av renodlade bildjournalister/fotografer. Under journalistutbildningen tycker vi oss kunna se ett stort fokus på producerande av text. Specifika färdigheter kring den journalistiska textens olika delar prioriteras i mycket större uträkning under utbildningen, än vad till exempel bildens funktion har. Enligt Jennifer Good och Paul Lowe (2017) blir vi skolade redan från ung ålder i hur man ska tolka text - men väldigt sällan blir vi uppmanade att skapa en förståelse kring vilka budskap en bild kan signalera.

Som journalist idag vet vi att en reporter ofta förväntas att göra allt från att producera, redigera och publicera såväl text som bild (Örnebring, 2015). Vi ställer oss frågan hur väl förberedda dagens och framtidens journalister är för att arbeta med bilder. Om skrivande reportrar förväntas producera eget bildmaterial minskar behovet av nyhetsfotografer. Med reportrar utan någon mer ingående utbildning kring bildens språk och betydelse undrar vi hur man kan säkerställa att en god kvalitet inom nyhetsfotografi kan upprätthållas. Finns det några skillnader i hur publiken uppfattar bilder som är mer eller mindre professionella?

Det finns relativt lite forskning kring nyhetsbilders funktion och variation. Verkligheten ser ut som så att bilder dominerar över text, och att material som är producerat och inskickat av läsare/amatörer tar allt större plats i nyheterna. Vi har svårt att hitta någon forskning som berör hur publiken uppfattar professionella respektive amatörmässiga fotografier.

Tidigare forskning har bland annat studerat fotografers uppfattning kring olika bilder. I en studie där professionella fotojournalister och amatörfotografer fick kritisera journalistiska bilder kom man fram till att båda grupperna hade liknande åsikter kring bildens tekniska aspekter såsom skärpa och komposition. Men skillnaden var att amatörfotograferna lade mer vikt vid frågor rörande bildens känslomässiga och estetiska aspekter. Medan de professionella fotojournalisterna snarare väckte frågor kring bildens etiska aspekter, berättarteknik och originalitet (Buehner Mortensen, Keshelashvili, 2013).

Det har också gjorts enkätstudier av ungas (födda 1980–1999) redan förutfattade meningar angående skillnaden mellan amatörbilder och professionella bilder (Allan, Peters, 2015).

Med dessa studier i bakhuvudet vet att det finns belägg för att fortsätta undersöka skillnader mellan fotografier som tar plats i nyheterna, men har olika avsändare. Det går att anta att det finns en viss skillnad i hur vi uppfattar fotografier som är tagna av professionella nyhetsfotografer och amatörfotografer. Vilka aspekter av ett fotografi får publiken att uppfatta dem som olika?

Finns det ett behov av professionella fotojournalister för att kunna upprätthålla en god kvalitet i nyhetsrapporteringen? Påverkar nyhetsbilders bildkvalité eller ursprungskälla en läsares uppfattning av en situation? Ökar trovärdigheten av att bilden är tagen av en “vanlig medborgare” snarare än av en professionell journalist?

1.2 Syfte och frågeställningar

Med utgångspunkt i den tidigare forskningen kring amatör- och professionella fotografier i nyhetsmedia som vi redogör för i kommande kapitel, vill vi ta reda på vilka skillnader en läsare kan uppfatta mellan dessa två typer av bilder.

1. En bilds olika beståndsdelar och kvaliteter kan tolkas olika i olika situationer.
  - a. Vilka visuella bevismedel anser respondenterna som positiva i en bild som porträtterar en krissituation?
  - b. Vilka visuella bevismedel anser respondenterna som negativa i en bild som porträtterar en krissituation?
2. Väcker amatörbilder och professionella bilder av jämförbara händelser olika känslor hos respondenterna?
3. Hur resonerar respondenterna kring skillnaderna mellan amatörbilder och professionella bilder?

Våra definitioner av begrepp som visuella bevismedel, en bilds beståndsdelar, amatörfotografer och amatörbilder, professionella fotografer och bilder kommer vi gå igenom mer under kapitlen metod och material och teori.

2. Tidigare forskning

Här kommer vi sammanfatta relevant tidigare forskning som berör vårt valda ämne. Först ges en översikt över den tidigare forskning, och sedan kommer vi att presentera en rad specifika undersökningar som bland annat har undersökt hur fotografer själva värderar olika bilder, amatörbildens utbredning och vissa människors förutfattade meningar om detta fenomen. Vi kommer att dela in den tidigare forskningen i två kategorier: hur det ser ut med *förekomsten* av olika bilder inom journalistiken, och vad forskningen säger om olika *åsikter* kring dessa bilder.

2.1 Översikt

Inom den internationella forskningen talar man om *citizen photojournalism (CPJ)* och *user-generated content (UGC)*. Dessa definieras som fotografier av nyhetshändelser som skickas in till nyhetsredaktioner, och är tagna av vanliga människor som står utanför den journalistiska sfären. Sällan finns krav på betalning eller bildrättigheter och i första hand är bilderna tagna med mobiltelefoner (Grayson, 2015). Vi kommer i denna studie att tala om *amatörfotografer* och *professionella fotografer*. Vår definition av *amatörfotografer* är den samma som ovanstående, och definitionen av en *professionell fotograf* är någon som redaktionen nämnt vid namn, eller en bildbyrås namn, i bildens byline.

När det handlar om forskning kring bilder inom journalistiken så berör en stor del bevakningen av konflikter och kriser (Nilsson, 2015). Amatörfoton har under de senaste åren blivit ett nytt fenomen för forskningen att undersöka. Detta är ganska logiskt med tanke på den explosionsartade tekniska utvecklingen som skett under 2000-talet, då möjligheten för allmänheten att fotografera har ökat i takt med utbredningen av smarta telefoner (Ilan, 2019).

Tidigare forskning har bland annat konstaterat att förekomsten av amatörbilder i nyheter har ökat. Olika tidningars inställning till publicering av amatörbilder har diskuterats ur både etiska och källkritiska perspektiv (Nilsson, Wadbring, 2015). Lite forskning syftar till att utforska vilka kvaliteter som den amatörmässiga bilden besitter, och hur den skiljer sig från den professionella bilden.

Vi har inte hittat några studier som tidigare försökt undersöka vilka skillnader människor upplever mellan amatör- och professionella bilder med hjälp av respondentintervjuer. Såväl kvalitativa som kvantitativa studier har gjorts, men då genom enkätfrågor kring vad människor tycker om själva fenomenet att vanliga medborgare bidrar med bilder till nyhetsmedia.

2.2 Förekomst av bilder i journalistiken

I studien *Not good enough? Amateur images in the regular news flow of print and online newspapers* (2015) undersöker Maria Nilsson och Ingela Wadbring förekomsten av amatörbilder i nyhetsrapporteringen och hur redaktörerna på fyra olika svenska tidningar ställer sig till dessa. De har också under flera års tid, sedan 1995, studerat papperstidningarnas upplagor. De kommer fram till att idag tar bilder mer plats i tidningarna än vad de gjort tidigare. Antalet bilder fördubblades mellan 1995 och 2013. Generellt så har de stora nationella dagstidningarna SvD och DN inte kunnat se någon större ökning av amatörbilder. Det är dock tvärtom på Aftonbladet och Helsingborgs Dagblad. Aftonbladet upplever förekomsten av amatörbilder som något positivt, då det bidrar till "ögonblicksbilder" och passar bra ihop med Aftonbladets egna profil. Studien visar också att den ökade mängden bilder som skickas in till redaktionerna har bidragit till en stor förändring på dessa arbetsplatser då hanteringen av bilderna har blivit en del av det dagliga arbetet.

Bilder som visar händelserika förlopp och är av bristande teknisk kvalitet har visats sig ha större genomslagskraft än de bilder som är mer arrangerade och symboliska. Resultatet av denna studie visar på att de bilder som visar händelserika förlopp uppfattas som mer autentiska och mer förtroendeingivande.

I studien *Awards, archives, and affects: tropes in the World Press Photo contest 2009–11* (Zarzycka, Kleppe 2013) har man undersökt vilka typer av fotografier som i störst utsträckning belönas med priser och därmed anses vara bra, starka porträtteringar av nyheter världen över. Undersökningen har gjorts genom intervjuer med jurymedlemmar och observationer av tidigare vinnande bilder. 2009–2011 var alla vinnande bilder tagna på människor och skildrar en politisk händelse eller dess konsekvenser.

I studien nämns också att man tidigare har analyserat vinnarna i kategorin "Photo of the year" i The Pulitzer Prize mellan 1942–2002. Bland annat delas det där ut pris för journalistiska fotografier och det visar sig att två tredjedelar av alla prisbelönda bilder också porträtterat krig och statskupper. Juryns motivering till vad som gör att man vinner "Photo of the year" är: *"An image that is not only the photojournalistic encapsulation of the year, but represents an issue, situation or event of great journalistic importance and does so in a way that demonstrates an outstanding level of visual perception and creativity"* (World Press Photo, 2013).

Vi kan alltså konstatera att i två av tre fall anses bilder som porträtterar krig och kris att uppfylla ovanstående kriterier. Detta styrker vårt argument för att bilder av denna karaktär är framstående inom journalistiken, och är relevanta för fortsatta studier.

2.3 Åsikter om bilder i journalistiken

Tara Buehner Mortensen och Ana Keshelashvili har i en studie med hjälp av en enkätundersökning undersökt fotografers uppfattningar kring olika bilder. I *If Everyone with a Camera Can Do This, Then What? Professional Photojournalists' Sense of Professional Threat in the Face of Citizen Photojournalism* (2013), visades en bild för professionella fotografer och amatörfotografer där man har falsifierat bildens byline. Undersökningen gick ut på att se ifall fotografer bedömer bilden annorlunda beroende på vilken byline den har, samt jämföra hur de två olika typerna av fotografer värderar bilder. Hypotesen var att professionella fotografer skulle vara hårda i sin kritik mot bilder tagna av amatörfotografer, på grund av att dessa skulle vara ett hot mot foto-branschen. Studien kom dock fram till att det inte gick att visa på några skillnader i mängden kritik mot varandras bilder.

Alla som var med i undersökningen fick se samma bild. Cirka 400 amatörer och 400 professionella fotografer deltog i undersökningen. Hälften av varje kategori fick se bilden utan byline, och den andra hälften fick se samma bild, fast blev informerade om att bilden skulle vara tagen av den andra sortens fotograf. Hälften av amatörerna fick således se en bild som sades vara tagen av en professionell, och tvärtom.

Slutsatsen blev att man kunde se att en professionell fotograf som fick se en bild utan byline i regel var mer positiv till den bilden, än om samma bild sades vara tagen av en amatörfotograf. Bildens byline visade sig dock inte påverka hur amatörfotograferna värderade bilden.

Vad det gäller innehåll i bilden kom studien fram till att amatörfotografer snarare diskuterade bildernas känslomässiga och estetiska faktorer. Medan professionella fotografer verkade lägga mer fokus på den professionella journalistikens standard där de valde att lyfta faktorer som berörde berättarteknik, etiska överväganden och bildens originalitet.

Studien uppmanar både till vidare studier kring hur man mäter fotografisk kvalitet och skillnader mellan professionella och amatörmässiga bedömningar.

Den undersökning som vi hittat som är närmast det vi själva vill undersöka är studien *The "public eye" or "disaster tourists": Investigating public perceptions of citizens smartphone imagery* (Allan, Peters, 2015) där man också vill undersöka vilka skillnader som finns mellan professionell- och amatörmässig bildjournalistik. Undersökningen utgick från att man delade ut en kvalitativ enkät med tio öppna frågor till totalt 93 personer födda mellan 1980–1999. Deltagarna kom från Nederländerna (31 st), Kanada (30 st) och Storbritannien (32 st). Frågorna gällde deltagarnas förutfattade meningar kring ämnet - inga specifika bilder visades för att ge kommentarer till.

Exempel på fråga ur enkäten, fritt översatt från engelska:

“Hur skiljer sig bilder som är tagna av “vanligt folk” från bilder som är tagna av professionella fotografer?”

Exempel på svar ur enkäten, fritt översatt från engelska:

“Uppenbarligen är bildkvaliteten inte lika bra från “vanligt folk”, men innehållet kan vara rääare eller mer informativt och mindre iscensatt eftersom nyheter oftast uppdagas efter en händelse där människor redan är på plats när det händer.”

Majoriteten av respondenterna verkade hålla med varandra om att amatörbilder i de flesta fall är att föredra eftersom de menade att de är mer trovärdiga. De menar att trovärdigheten kommer ifrån det faktum att bilderna är tagna i farten, har bristande fotografisk kvalitet och är till synes oredigerade. Kompetensen som dagens professionella fotojournalister besitter tycks kunna väcka en misstänksamhet hos betraktaren på grund av att man aldrig kan vara säker på om en bild blivit manipulerad eller inte. Estetiken som erbjuds genom smartphone-fotografier tycks här vara att föredra.

Studien hade också flera andra syften, bland annat att ta reda på vad som motiverar människor att själva ta bilder i olika situationer och varför man skulle vilja dela med sig av dem. Detta är dock inget som är relevant för vår egen studie. Vi kommer alltså inte lägga något fokus på dessa resultat.

3. Teoretisk ramverk

Denna studie kommer att ta avstamp i två olika teorier. Det är teorier kring bildens retorik och teorier kring gestaltning, eller framing. Teorierna presenteras först var för sig och sedan kommer en kort förklaring om hur vi tänkt applicera dessa teorier till de olika frågeställningarna.

3.1 Bildens retorik

Denna studie kommer att kretsa kring fotografiska bilder och hur de uppfattas av olika individer. Bilder har, såväl som text och tal, ett språk. När man talar om bildens språk brukar man göra det i termer som semiotik och retorik. Dessa är båda områden för studier inom visuell gestaltning - alltså hur något framställs eller presenteras rent visuellt (Nilsson, 2015).

Retorik handlar om att argumentera och tala för en viss ståndpunkt. Att på olika sätt försöka övertala en åskådare, läsare eller lyssnare om ett budskap. Van Eemeren, med flera, beskriver retorik som en process för att skapa mening (citerad i Kjeldsen, 2017). I detta fall handlar det alltså om vilken mening en bild kan skapa både i en situation och för en enskild individ. Inom tidigare forskning om argumentationsteori har man inte visat något större intresse för nyhetsbilder. Enligt Jens E. Kjeldsen (2017) kan anledningen vara att syftet med nyhetsbilder ska vara att på ett objektivt sätt skildra och dokumentera verkligheten och inte försöka övertyga någon om vad den ska känna inför en viss situation. Men en bild är aldrig neutral. Vid fotograferingstillfället görs alltid en mängd avväganden av fotografen som kommer att påverka vad som kommer med i bild, hur det framställs, och vad man kan komma att ha för åsikter kring det (Nilsson, 2015).

Argumentation kan förekomma såväl inom talat språk som i bildspråk. Inom gestaltning, alltså bilder, är det många olika beståndsdelar och faktorer som kan bygga upp en argumentation för att föra fram ett budskap. Brigitte Mral och Henrik Olinder (2011) sammanfattar det på följande sätt:

“Till skillnad från verbala argument innehåller bilder en rad specifika visuella bevismedel i ett komplicerat samspel: färg, form, typografi, layout, kameravinkel, grafik, skärpa/oskärpa osv. [...] Dessa speciella medel [som] “bygger” visuella argument” (s 101).

Inom klassisk retorik kan man göra skillnad på tre olika genrer. Dessa tre genrer används generellt vid olika situationer.

- Forensisk retorik: målet är att anklaga eller försvara något/någon. Argumentationen handlar om att avgöra vad som anses vara rätt och fel och syftar till att behandla det som redan har hänt.

- Deliberativ retorik: den här typen av argumentation handlar om det som ska eller bör hända i framtiden. Man ska komma fram till ett beslut kring vilka handlingar eller värderingar som verkar vara de bästa. Målet är att åskådaren/läsaren ska fatta ett beslut.
- Epideiktisk retorik: handlar om att hylla eller kritisera något/någon. Man vill alltså få publiken att känna positivt eller negativt om något/någon, och både etablera, demonstrera och bibehålla redan existerande värderingar hos åskådaren (Kjeldsen, 2017).

Det mest signifikanta för både forensisk och deliberativ argumentation är att de båda gör tydlig skillnad på olika åsikter, och är konfronterande. Till skillnad från ovanstående så handlar epideiktisk argumentation inte om konfrontation och en stark vilja att vinna över ett annat argument, utan snarare endast förstärka det någon redan tycker, den visar "hur något är", att en bild visar en sanning. Inom forskningen finns skilda åsikter om den epideiktiska retoriken, då vissa menar att den helt saknar tydliga argument, medan andra menar att den fyller en underskattad funktion. Detta eftersom den stärker folks redan vedertagna åsikter, och att de kommer att kunna argumentera för sin sak vid ett senare tillfälle (Kjeldsen, 2017).

3.2 Gestaltningsteorin (framing)

Gestaltningar handlar om hur en fråga eller en sak framställs eller uppfattas - hur till exempel en bild ramas in i en kontext - så kallad framing. Gestaltningar är en av grundpelarna inom kommunikation, eftersom vi människor hela tiden läser in visuella budskap för att skapa oss en världsuppfattning. Hur, när, eller var vi konfronteras av omvärlden, kommer således påverka hur vi uppfattar den (Shehata, 2015).

Till exempel: ett fotografi på ett flygplan kan ge upphov till en mängd olika tolkningar - beroende på hur det ramas in av text. Står det med stora bokstäver att du nu kan njuta och uppleva sommaren i fantastiska Spanien till ett förmånligt pris, kommer du antagligen vara ganska positiv till bilden. Skulle det istället stå med stora bokstäver "Klimatkris! 50% av svenskarna lider av flygskam" hade tolkningen mest troligt blivit mer negativ. För att ytterligare peka på hur vår bakgrund kommer att påverka våra tolkningar skulle vi kunna anta att en person som förnekar klimatkrisen mest troligt hade haft ytterligare en annan tolkning av vårt givna exempel.

Genom dessa gestaltningar skapar vi oss olika uppfattningar beroende på vilken kontext de presenteras i. Detta är inte minst en viktig del inom journalistikforskningen, då man bland annat talar om hur individgestaltningar inom media strukturerar våra tankar och våra uppfattningar om världen omkring oss. Med hjälp av framing kan media alltså till stor del, både medvetet och omedvetet, påverka sin publik och hur den förväntas tolka ett avsett material (Shehata, 2015).

3.3 Applicering av teori

Det finns tydliga teorier som styrker att bilder har ett språk, och med hjälp av detta både kan övertala, argumentera för och visa på fakta.

Frågeställning 1: Vilka av de olika *visuella bevismedel* som Mral och Olinder (2011) talar om i en bild, är det som respondenterna tycks bli påverkade av? Vad är det som gör att en bild uppfattas positivt eller negativt?

Frågeställning 2: Vilka känslor väcker dessa *visuella argument*, som Mral och Olinder (2011) talar om, hos respondenterna?

Gestaltningsteorin handlar om att människor alltid tolkar bilder och signaler utifrån en situation eller kontext. Hur, var och på vilket sätt en bild visas upp kommer att påverka hur vi uppfattar den.

Frågeställning 3: Hur resonerar respondenterna kring skillnaderna mellan amatör- och professionella bilder, med utgångspunkt i teorier om både framing och bildens retorik?

4. Metod och material

När vi vill utforska människors åsikter och tankar rör vi oss inom ett ämne där det inte är självklart att få svar som är helt svarta eller vita - ingenting är självklart. När det kommer till forskning som berör mjuka ämnen, så som just våra egna upplevelser och känslor, är det naturligt för oss att närma oss detta med hjälp av samtalsintervjuer. Kvale och Brinkmann (2014) menar att:

“En kvalitativ inställning innebär att man lägger fokus på de kulturella, vardagliga och situerade aspekterna av människors tänkande, lärande, vetande, handlande och sätt att uppfatta sig som personer” (s. 28).

Enligt Metodpraktikan (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson, Towns, Wägnerud, 2017) lämpar sig denna kvalitativa metod bra då vi både ska beröra ett relativt utforskat ämne och vårt huvudsakliga mål är att ta reda på hur människor själva uppfattar sin omvärld.

Vi har valt att samla in vår data genom respondentintervjuer. Denna typ av intervjuer bygger på att själva intervjupersonen är i fokus. Respondenternas egna tankar och åsikter är det som läggs allra störst vikt vid, då dessa kommer att bli själva studieobjekten. Detta till skillnad från en informantintervju, där intervjupersonen istället betraktas som ett sakligt vittne, som ska bidra med sanningsenliga fakta. Här läggs ingen vikt vid intervjupersonens känslor, utan den ska bidra med kunskap och berätta hur något faktiskt är (Esaiasson et al. 2017).

4.1 Hur vi går tillväga och varför

Vår ambition med denna studie är att kunna lägga fram möjliga förklaringar till hur vissa personer resonerar kring olika typer av fotografier - mer specifikt bilder som är tagna i en krissituation av såväl amatörfotografer som professionella fotografer. För att göra detta möjligt vill vi diskutera människors känslor och tankar när de presenteras för fotografier som visar en given situation. Som tidigare nämnt så spelar både en människas bakgrund, minnen och tidigare kunskaper en viktig roll när det kommer till hur vi uppfattar vår omvärld. För att kunna diskutera och beröra dessa mjuka värden så krävs det att vi gör en djup analys, där det finns goda möjligheter till att kunna diskutera frågor på ett djupare plan.

Som tidigare nämnt är vi människor generellt dåligt tränade i att tolka bilder. Eftersom att studien ämnar komma åt bakomliggande orsaker till de tolkningar vi gör, ser vi ett stort behov av att kunna genomföra kvalitativa intervjuer.

Vi är inte ute efter att bara ta reda på vilken typ av bilder som publiken kan tänkas tycka är bättre än någon annan. Vi vill ta reda på vilka olika beståndsdelar i en bild som kan tänkas väcka känslor hos åskådaren, och vilka dessa olika känslor är.

Vi tror att det hade varit svårt och missvisande att be en person att kortfattat beskriva sina egna känslor - som fallet hade blivit genom att svara på en enkätundersökning. I en kvantitativ studie hade man kunnat gradera hur bra eller dålig en bild är - men detta hade också varit missvisande. Vi vill försöka skapa en förståelse kring *varför* en bild anses vara bra eller dålig.

I en kvantitativ studie hade vi som forskare behövt avgränsa oss, och på förhand välja ut olika möjliga svars-variabler för intervjupersonerna. Detta vill vi undvika då vi ser det som en svaghet i studien - att behöva begränsa diskussionen till vissa förutbestämda ämnen (Kvale, Brinkmann, 2014). Vi vill minimera risken för att begå systematiska fel under insamling av data, genom att alla svarsalternativ ska vara möjliga. Hade vi begränsat oss till svarsalternativ hade vi också påverkat intervjupersonen genom att presentera våra förmodade svar kring frågan. En kvalitativ intervjuundersökning gör det möjligt att få så öppna svar som möjligt, och beröra så många olika faktorer som möjligt.

4.2 Intervjun

Under alla intervjuer var vi båda uppsatsförfattare närvarande. Vi delade upp ansvaret mellan oss och gav oss själva två olika roller: försteintervjuare och andreintervjuare.

Försteintervjuarens ansvar var att föra det huvudsakliga samtalet med respondenten och följa det frågeschema som vi skriver mer om under rubriken "frågeschema" längre fram.

Andreintervjuarens uppgift var att kontrollera så att vi fick svar på alla frågor som vi ville ha svar på och undvika att lägga onödig tid på att ställa frågor som vi redan hade fått svar på.

Andreintervjuaren var också ett par extra ögon och öron som kunde hjälpa till att lyfta relevanta följdfrågor som försteintervjuaren kunde tänkas missa, samt föra kortare anteckningar (Esaiasson et al. 2017).

Varje intervjutillfälle började med en presentation av oss själva där vi även förklarade syftet med vår studie. Vi berättade hur vi tänkt att intervjun ska gå till, och vad vi kommer att använda respondentens svar till. I övrigt har vi tagit inspiration av Metodpraktikans punkter kring vad man ska tänka på för att förenkla och förbättra intervjusituationen. Exempelvis följer vi råden angående val av plats för intervju, tid, och hur mycket man på förhand ska avslöja om undersökningen för respondenten (Esaiasson et al. 2017, s. 277–278).

Vid intervjun visade vi upp sex stycken bilder som var indelade i par av bilder, två och två. Bilderna i samma par ska porträttera en situation av liknande art. Under intervjuns kategorier *visuella gestaltningar* och *känslor kring bilden* visades endast en bild i taget, eftersom vi där är ute efter ett första intryck av bilden, snarare än att redan i det här stadiet väga in jämförande tankar. När respondenten har fått uttrycka sina åsikter kring båda bilderna i ett bildpar separat, visades båda bilderna samtidigt - och ledde in på våra jämförande frågor. Detta innebär att vi i stort sett ställde samma frågor till samma person flera gånger - men med olika bilder i fokus.

Ambitionen kring våra intervjuer var att hålla dessa inom tidsramen för cirka en timme. Metodpraktikan (Esaiasson et al. 2017) påpekar att det inte finns några tydliga regler för hur lång en intervju borde, brukar eller ska vara. Men utifrån egna erfarenheter är vi själva medvetna om att för långa samtal inte är att föredra eftersom det kan vara svårt för både intervjuare och intervjuperson att behålla koncentrationen under alltför lång tid.

Under arbetets gång kom vi som intervjuare att bli mer bekväma och säkra på vår sak. Detta resulterade i att de första intervjuerna kom att bli något längre än de senare. Det här betyder inte att de kortare intervjuerna gav oss mindre information. Det var snarare så att vi lät respondenterna i de första intervjuerna upprepa sig mer, eftersom vi var rädda att gå miste om värdefull information under intervjun. Att längden på intervjuerna skiljer sig åt är ingenting som vi upplever kan komma att påverka studiens resultat, eftersom vi vid varje tillfälle ändå fick svar på våra frågor.

Alla intervjuer har spelats in med bandspelare för att vi ska kunna transkribera och analysera vårt intervjumaterial. Vi har valt att spela in intervjuerna istället för att bara ta anteckningar. Detta för att ge oss själva friheten att kunna koncentrera oss på intervjun och ämnet och det har hjälpt oss att fånga upp viktiga aspekter och eventuella sidospår (Kvale, Brinkmann, 2014).

Redan i ett tidigt stadie av arbetet, när vi hade bestämt oss för att genomföra respondentintervjuer, genomförde vi en testintervju med en bekant. Detta för att så tidigt som möjligt kunna testa ett första utkast av vårt frågeschema för att hitta brister i detta. Även senare, när våra frågor var ännu mer genomarbetade genomfördes ytterligare en testintervju för att minimera problem vid kommande skarpa intervjuer (Esaiasson et al. 2017).

Vid intervjutillfället var vårt huvudsakliga intresse att endast höra respondentens åsikter kring en viss bild. Vi har därför aktivt valt att presentera bilderna helt tagna ur sitt ursprungliga sammanhang. Bilden har alltså inte presenterats med tillhörande nyhetstext eller artikel. Bilden har inte heller presenterats med tillhörande byline, alltså information om vem som tagit bilden. Detta för att inte distrahera, eller dra någon uppmärksamhet från själva fotografiet. Vår studie är endast intresserad av respondentens egna tolkning av fotografiet, utifrån sin egna världsbild.

4.3 Frågeschema

Eftersom vi inte ville råka begå misstaget att missa viktiga och intressanta aspekter i vår intervju behövde vi vara lyhörda under samtalet och låta respondenten föra fram sina åsikter och tankar utan att bli avbruten. Vi har utgått från ett frågeschema där vi har kategoriserat frågorna i tre olika grupper; *visuella gestaltningar*, *känslor kring bilden* och *jämförande av bilder*. Detta för att göra vår intervju lättare att både genomföra och analysera då de utgår ifrån våra frågeställningar. Vi ville kunna fokusera på ett ämne i taget. Utöver dessa

kategorier så har vi haft nio stycken inledande *uppvärmningsfrågor* som rör till exempel ålder, nuvarande bostadsort och utbildning.

För att det insamlade materialet ska gå att analysera måste vi ställa liknande frågor till alla respondenter men inte heller vara rädda för att plocka upp ett sidospår. Vi kommer således använda oss av den semistrukturerade samtalsintervjun där vi inte behöver följa vårt frågeschema till punkt och pricka. Våra frågor kommer vara tematiskt kategoriserade och syfta till att besvara våra frågeställningar (Ekström, Larsson, 2013). Intervjufrågorna kommer inte heller nödvändigtvis att komma i exakt samma ordning under alla intervjuer. Om en respondent på eget initiativ tar upp en aspekt som enligt vårt frågeschema ändå hade tagits upp senare under intervjun ser vi ingen mening i att avbryta respondenten.

Vissa av våra frågor är helt enkelt mer viktiga för oss att få utförliga svar på än vad andra frågor är. För att inte missa någon av de viktigaste frågorna, eller ägna för mycket tid åt någon av de mindre betydelsefulla frågorna (eller ett sidospår som uppdragas av intervjupersoner), kan vissa följdfrågor även komma att utebli, ifall vi känner att vi redan fått svar på frågan vid ett tidigare tillfälle.

Det är våra färdigheter och vårt personliga omdöme som intervjuare, som kommer att bli de viktigaste verktygen för oss för att kvaliteten på våra intervjuer ska bli god. Detta kommer att hjälpa oss mer och vara viktigare än att slaviskt och mekaniskt följa förutbestämda regler vid intervjutillfället (Kvale, Brinkmann, 2014).

4.4 Urval

Citizen journalism har kunnat växa fram och etablera sig eftersom att redaktionerna världen över har insett att det är deras enda sätt att kunna synliggöra och bilda när det sker kriser runt om i världen (Grayson, 2015). Nyhetsfotografer är sällan på plats för att få den första bilden vid olyckor eller andra journalistiskt intressanta händelser i världen. Dels på grund av händelseförlopp på avlägsna platser, men även för att journalister har förlorat sitt nyhetsmonopol då vem som helst med en smart telefon i fickan redan kan ha tagit en perfekt bild för löpsedlarna innan journalister är på plats.

Tidigare har vi nämnt begreppet bilder som en tvådimensionell återgivning av föremål och företeelser. Det finns olika typer av bilder och denna studie kommer att fokusera på fotografiska bilder. För att avgränsa oss har vi bestämt oss för att se på fotografiska bilder som publicerats i svenska medier i samband med en nyhetshändelse. Någon exakt utvald tidsram för när bilden ska blivit publicerad har inte varit relevant för oss men bilden ska ha sett ut att vara någorlunda nutida. Även detta spektrum blir ganska brett, och för att ytterligare avgränsa oss har vi valt ut bilder som porträtterar jämförbara händelser. Den gemensamma nämnaren för alla bilder i vår studie är att de är tagna i någon form av krissituation.

4.4.1 Sökorden

Attentat, kris, attack, olycka, Sverige, våld, slagsmål, brand, läsarbild, sammandrabbning, aftonbladet läsarbilder, katastrof, bränder Sverige, urspårning, trafikolycka, kravaller, protest, oro.

Vi har använt oss av Googles bildsök för att leta fram de mest lämpliga bilderna för vår studie. Sökorden vi använt definierar begreppet "krissituation" för oss. Vi har endast sökt efter svenska träffar på webben, då det är dessa vi vill undersöka.

4.4.2 Estetiska överväganden vid val av bilder

Under urvalsprocessen hade vi framförallt två krav. Vi sökte efter bilder med byline "läsarbild" och bilder med byline av antingen en fotografs- eller bildbyrås namn.

Det vi letade efter i en amatörbild var att den skulle ha tekniska brister så som dålig upplösning, dålig skärpa, ej genomtänkt komposition och nedtonad färgskala. Det ska vara uppenbart att den är tagen med en mobiltelefon och se allmänt oredigerad ut. Dessa bilder bryter enligt oss mot de bildjournalistiska normer och den upparbetade praxis som vi som journaliststudenter lärt oss.

I en professionell bild letade vi således efter motsatserna; bra upplösning, tydlig skärpa, något genomtänkt komposition och klara färger. En bild som ser ut att vara tagen med professionell kamerautrustning. Dessa bilder följer enligt oss de bildjournalistiska normer och den upparbetade praxis som vi som journaliststudenter lärt oss.

Med detta tycker vi oss få fram så representativa bilder för våra två nämnda kategorier som möjligt. Men med det sagt vet vi varken om personen bakom amatörbilden eller den professionella bilden har en journalistisk utbildning eller inte. Vi kan inte med 100 procents säkerhet fastställa vem som är professionell eller inte, men bilderna med tillhörande byline uppfyller våra krav för att klassas som det ena eller det andra inom ramen för denna studie.

4.4.3 Etiska överväganden vid val av bilder

Alla bilder vi har valt har gått igenom någon slags gatekeeping/urvalsprocess eftersom de är publicerade i någon form av svensk nyhetsmedia. I denna studie kommer vi inte att skriva något om vad som styr redaktioners tankar kring publicering av olika typer av bilder. Men för att bilderna ska gå att jämföra med varandra på bästa sätt så uppfyller alla samma krav: att de har gått igenom en redaktionell urvalsprocess.

Exempelvis: när vi letade efter bilder kände vi att vi inte kunde ha med en bild i undersökningen som publicerades på någon partipolitisk hemsida, en blogg eller någon annan alternativ media. Det skulle vara irrelevant för studien, eftersom det är bilder i svensk nyhetsmedia som vi vill titta på.

Eftersom syftet är att jämföra amatör- och professionella bilder tyckte vi att det är viktigt att få bilder från vardera nämnd kategori som ändå liknar varandra till viss del. Endast ett av våra bildpar innehåller bilder som är tagna vid samma tillfälle. Dessa är tagna vid tiden för terrorattentatet på Drottninggatan i Stockholm 2017. Vi vill vara tydliga med att resterande bildpar inte är tagna vid samma tillfälle, utan består av två bilder som är tagna vid två olika, men visuellt jämförbara situationer.

Vi har valt att fokusera på sex stycken bilder. Även om vi inte är ute efter att kunna dra några generella slutsatser utifrån vårt resultat så är detta en möjlighet för oss att kunna identifiera mönster. Vi vill se om respondenterna lyfter återkommande åsikter kring alla amatör- eller professionella bilder, eller ifall deras åsikter angående olika element i bilderna bara kan antas vara slumpmässiga. Vi ser det som en styrka att vi valt att fokusera på mer än ett bildpar, för att vi då kan diskutera skillnader och likheter i större utsträckning.

Det faktum att vi på förhand har valt ut vilka bilder som ska analyseras lägger in en viss del av vår subjektiva tolkning av dessa bilder. Vi hävdar alltså att det finns likheter mellan dessa bilder men undersökningen syftar till att undersöka vilka likheter och skillnader som våra intervjupersoner väljer att lyfta.

En bild är aldrig neutral. Även vi som genomför studien skapar oss snabbt en uppfattning kring de bilder som vi ser. Vi gör egna subjektiva tolkningar och beslut kring vilka bilder vi vill presentera i denna studie. Vi vill vara öppna med är att, ja, vi anser att det finns likheter och skillnader bland de bilder vi har valt ut. Vi har ingen ambition att föra över våra egna tankar, tolkningar eller fördomar i diskussionen, men det är omöjligt för oss att kunna välja ut relevanta bilder utan att ha en tanke bakom varför de ska vara med. Vår tanke är att vi ska vara så objektiva som möjligt för att kunna framställa så tillförlitlig kunskap som möjligt (Kvale, Brinkmann, 2014).

4.4.4 Val av intervjupersoner

Grant McCracken ger i *Metodpraktikan* (2017, s. 268) tre handfasta råd inför genomförandet av respondentintervjuer:

- 1. Välj främlingar*
- 2. Ett litet antal*
- 3. Sådana som inte är subjektiva experter*

Råd 2 är för oss självklart att följa. I en kvalitativ studie är vi ute efter att göra djupa intervjuer med mer fokus på förberedelser innan och analyser efteråt. Det finns ingen regel, men det rekommenderade antalet respondenter i en intervjustudie ligger på 15 +/- 10 beroende på vilken tid och resurser man har till sitt förfogande. Men samtidigt argumenterar Kvale och Brinkmann (2014) för att många intervjustudier hade vunnit på att genomföra färre intervjuer och istället lägga mer tid på förberedelser och analys.

I denna studie har vi kommit att intervjua fem personer. Vår ambition var från början att intervjua något fler, och hade minst en till intervju inbokad under tiden för själva intervjuarbetet. Men då transkribering och bearbetningen av intervjumaterialet visade sig ta något längre tid än vi räknat med, bestämde vi oss för att grunda vår analys på de fem intervjuer som vi hade hunnit med. Det visade sig även under analysens inledande fas att det var svårt att få en tydlig överblick över den stora mängden insamlat material vi hade att förhålla oss till. Ytterligare en intervju hade gett sämre möjlighet för att överskåda materialet, och gjort analysarbetet mer komplicerat än vad som behövs. Vi ser det som en styrka att vi istället kunde fokusera på en ordentlig och gedigen analys av det empiriska material som vi redan hade samlat in. Dessutom upplevde vi efter dessa fem intervjuer att vi i viss mån uppnått en teoretisk mättnad, då många av respondenterna förde liknande resonemang och att vi redan hade börjat se tydliga mönster i de olika respondenternas svar.

Råd 3 applicerar vi genom att välja bort människor till vårt urval som på något sätt har stor professionell erfarenhet av att jobba med bilder, kommunikation, journalistik, eller andra liknande yrken. Detta för att de utvalda personerna inte ska ha för mycket förkunskaper kring området. Det skulle till exempel kunna försvåra intervjusituationen för oss ifall intervjupersonerna visar sig ha mer kunskap inom området än vad vi och gemene man har. Studien hade kunnat rikta in sig på att försöka ta reda på hur till exempel aktiva inom mediebranschen resonerar kring olika typer av bilder, men detta är inget som vi gör anspråk på att göra. Hade sådana intervjuer genomförts hade vi fortfarande undersökt dessa människors egna världsuppfattning, vilka i och för sig inte hade varit mer "rätt eller fel" än någon annans (Kvale, Brinkmann, 2014).

Vi kommer endast att följa råd 1 till viss del. Anledningen till varför främlingar är att föredra vid intervjutillfällen är för att man inte ska kunna ta för mycket för givet i en diskussion eller kunna läsa ut något mellan raderna i det som sägs i ett samtal med någon som intervjuaren känner allt för väl. Vi har istället valt att intervjua personer som vi har en begränsad relation till - andrahandskontakter, eller mer specifikt bekantas bekanta.

En annan orsak till varför vi valt att intervjua andrahandskontakter är brist på resurser för att förflytta oss långa vägar för att genomföra intervjuer på andra platser än där vi befinner oss till vardags. En annan orsak är att vi som studenter i Göteborg har ett kontaktnät som är något begränsat till människor i vår egen ålder, och att vi då har detta att förhålla oss till när det gäller att hitta relevanta andrahandskontakter.

Vi kommer inte intervjua totala främlingar eftersom det är avgörande för oss i vårt val av en kvalitativ studie att kunna få öppna, ärliga och utförliga svar. I boken *Den kvalitativa forskningsintervjun* (Kvale och Brinkmann, 2014) står det:

“De första minuterna av en intervju är avgörande. Intervjupersonen vill ha en uppfattning om intervjuaren innan hon tillåter sig att tala fritt och yppar erfarenheter och känslor för en främling” (s. 170).

Alltså kan vi anta att en person som känner tillit till, och är någorlunda bekväm med intervjuaren kommer med större sannolikhet att ge mer utförliga svar. Därför tror vi oss kunna få mer värdefulla intervjuer om vi väljer att intervjua personer som inte är direkta främlingar. Men med detta sagt kommer vi alltid att genomföra intervjuerna tillsammans. Oavsett vem vi väljer att intervjua kommer en av oss intervjuare alltid att kunna betraktas mer eller mindre som en främling, och en av oss kommer att ha någon kännedom kring vem intervjupersonen är.

4.4.5 Population

Personerna vi har valt att intervjua definierar vi som millennials - alltså personer födda mellan åren 1980 och 1999. Detta är samma urval som användes i den tidigare studien *The “public eye” or “disaster tourists”: Investigating public perceptions of citizens smartphone imagery*.

Vår ambition är inte att kunna generalisera våra resultat, och till exempel kunna uttala oss kring ifall det finns skillnader i hur män och kvinnor, eller i hur etniska svenskar eller utlandsfödda uppfattar amatör- och professionella bilder. Med detta i åtanke vet vi inte vilka bakgrundsfaktorer som skulle kunna anses vara mer eller mindre relevanta att ta hänsyn till vid urvalsprocessen av respondenter.

För att uppnå ett så representativt urval som möjligt vill man uppnå maximal variation. Detta innebär att man vill hitta bakgrundsfaktorer som ska vara så relevanta som möjligt för det ämne man studerar. Men i vårt fall är det svårt att avgöra vilka faktorer som skulle kunna tänkas ha mer eller mindre betydelse för vilka tolkningar man kan tänkas göra när man kollar på fotografier från krissituationer. För att undvika att slentrianmässigt på egen hand välja ut några sådana faktorer har vi kommit fram till ett annat sätt att begränsa oss (Esaiasson et al. 2017).

Eftersom vi inte hade kunnat dra några slutsatser kring huruvida det faktiskt är ålder, kön, ursprung eller någon annan bakgrundsfaktor som påverkar svaren eller inte, så väljer vi att avgränsa oss till en stor men ändå begränsad population - millennials. Det personliga bagage som ligger till grund för människors olika världsuppfattningar antar vi kommer att skilja sig mellan de olika respondenterna även inom denna valda grupp.

4.4.6 Respondenterna

Även om det inte är ett uppenbart känsligt ämne vi pratar om så representerar våra fem respondenter sin egen person i intervjuerna för den här studien. De intervjuas alltså inte i sin yrkesroll eller som några experter på området. Därför är det viktigt för oss att respondenterna förblir anonyma. För att säkerställa att deras identiteter inte avslöjas kommer vi inte presentera dem som enskilda individer eller gå in på detaljer kring dem. För studiens resultat spelar det ingen roll vem som säger vad, det viktigaste är att det framgår när en viss respondent framför en åsikt, samt när det är någon annan som håller med eller säger emot.

Det vi kan säga om våra respondenter, förutom att de är födda mellan 1980–1999, är att alla har någon typ av eftergymnasial utbildning inom olika områden och på olika nivå. De flesta respondenter bor för närvarande på samma ort men alla kommer ursprungligen från olika delar av Sverige och världen. Alla respondenter uppger även att de konsumerar någon form av nyheter på daglig basis, vilket gör dem alla till relevanta respondenter för denna studie.

I resultatredovisningen kommer de olika individerna att presenteras med kön och ålder, för att i någon mån kunna urskilja vem som säger vad.

4.5 Transkribering

Eftersom båda vi uppsatsförfattare har medverkat vid alla intervjuer har vi båda tillräckligt god kännedom kring samtalen för att kunna genomföra en bra transkribering. Vi diskuterade huruvida det hade kunnat vara fördelaktigt att sitta tillsammans med varje enskild intervju och transkribera dessa ihop genom att samarbeta. På så sätt hade vi kunnat diskutera och reda ut möjliga oklarheter under arbetets gång. Men med vår tidsram i åtanke kom vi fram till att detta tillvägagångssätt skulle vara för ineffektivt rent tidsmässigt. Vi upplever också att det som vi hade kunnat "vinna" på att transkribera tillsammans inte väger upp för den tid till analys som vi samtidigt skulle förlora.

För att strukturera våra intervjuer och göra dem överskådliga, behövde vi skriva ut dem, alltså transkribera. Eftersom vi ska analysera vårt material blir själva transkriberingsprocessen även ett första steg i vår analytiska process. Redan här kom vi att ha våra frågeställningar och vårt syfte i bakhuvudet, och påbörjade sökandet efter intressanta svar och mönster (Kvale, Brinkmann, 2014).

Enligt Kvale och Brinkmann (2014) finns det inget standardsvar på hur man borde skriva ut en intervju eftersom det alltid beror på syftet med undersökningen. Vi är i huvudsak intresserade av *vad* intervjupersonerna säger och tycker - inte nödvändigtvis *hur* de säger det. Generellt finns det två vägar att gå: återge allt ordagrant och inkludera upprepningar, läten och så vidare, eller att översätta till ett mer formellt och korrekt skriftspråk. Vi valde det sistnämnda. För att vi skulle kunna transkribera på samma sätt kom vi överens om ett tillvägagångssätt som innebär att vi inte skrev ut alla upprepningar, stakningar eller

tvekanden så som “eeh, mmm, ååå...” och så vidare. Småprat oss emellan som inte rör själva intervjun har inte heller transkriberats.

Vi förväntade oss att våra respondenter skulle komma att behöva tankepauser under intervjun. Det är något som vi ser som positivt då vi är medvetna om att en del frågor kan vara svåra att ha ett spontant och direkt svar på. Att respondenten stannade upp och funderade tolkar vi alltså som ett tecken på att hen ville ge oss ett så ärligt och korrekt svar som möjligt. Men med detta sagt så var det svårt och tidskrävande för oss att vara så pass exakta i vår transkribering att vi har valt att inte skriva ut alla dessa pauser och tvekanden. Som sagt är vi först och främst ute efter att fånga upp *vad* personen säger - inte att göra någon samtalsanalys över på vilket sätt det framförs.

Om det under intervjun uppstod en situation som uppenbart påverkade innebörden i ett svar, och kom att bli svårt att tolka endast i formellt skriftspråk, markerades det med en parentes. Exempelvis ifall det förekom uppenbar ironi, eller att respondenten brast ut i skratt efter att ha sagt något som den inte nödvändigtvis menade.

4.6 Strukturering och operationalisering

För att kunna få en överblick över den stora mängd empiriskt material som samlats in och transkriberats har vi behövt hitta ett tillvägagångssätt för att kunna strukturera upp alla respondenternas svar. Detta har varit nödvändigt för att kunna inleda en djupare analys och jämföra svar. Detta för att i sin tur kunna upptäcka mönster.

Första steget var att göra en färgkodning av transkriberingarna. Här letade vi efter svar från respondenterna som gick att koppla till våra frågeställningar, och därför blev det naturligt att färgkoda efter kategorier. Kategorierna ämnar visa på vilka svar som går att koppla till vilka frågeställningar. Beroende på vad svaren fokuserade på, blev de markerade med olika färger.

Röd = innehåll och kvalitet - det visuella i en bild.

Blå = känslor.

Grön = skillnader mellan bilder.

Gul = referering till medier och tankar kring sin egen mediekonsumtion.

Grå = personliga associationer och åsikter.

Nästa steg i att strukturera upp materialet blev att skapa en tabell där vi förde in respondenternas svar. Vi tyckte det var svårt att hitta ett sätt som möjliggjorde att vi kunde få en rättvis överblick över vårt empiriska material. Men i vår tabell har vi lyckats strukturera upp svaren på ett sådant sätt att vi kan ta en fråga, och se både hur svaren skiljer sig respondenter emellan, men även hur svaren skiljer sig/liknar varandra från bild till bild.

Till tabellen valde vi ut de frågor med tillhörande svar som kom att bli mest relevanta för vår fortsatta analys och för att besvara våra frågeställningar. Genom att få en tydlig överblick

fick vi möjligheten att enkelt kunna se likheter och skillnader i de svar som förts in i tabellen. För oss var det intressant att upptäcka dessa likheter och skillnader både mellan de olika respondenterna, men även mellan de professionella bilderna och amatörbilderna. Genom att strukturera upp materialet på detta vis kunde vi exempelvis enkelt jämföra alla respondenters resonemang kring vilken av två bilder som ansågs vara bäst och varför.

Vi vill vara tydliga med att vi inte uteslutande använt oss av tabellen för allt analysarbete. Vi har flera gånger gått tillbaka till de fullständiga transkriberingarna för att se till att vi inte missat att föra in information i tabellen som skulle kunna vara värdefullt för vårt resultat.

4.7 Etik

För att upprätthålla en god etisk standard i vår studie har vi valt att följa Vetenskapsrådets forskningsetiska principer (Vetenskapsrådet, u.å.). Dessa är indelade i fyra krav: informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.

Informationskravet handlar om att vi som uppsatsförfattare ska vara öppna, tydliga och ärliga mot våra respondenter. Studiens syfte ska tydligt presenteras för alla medverkande, så att de själva kan ta ställning till huruvida de känner sig bekväma med att delta i undersökningen eller inte. All medverkan ska ske frivilligt, och vi har informerat respondenten om att det inte finns några krav på denne att fullfölja påbörjade intervjuer. Vi har informerat alla medverkande om att intervjun kommer att spelas in, transkriberas, och ligga till grund för vår analys (Vetenskapsrådet, u.å.).

Samtyckeskravet går enkelt förklarar ut på att det ska finnas samtycke mellan intervjuperson och intervjuare innan undersökningen startar. Detta samtycke är lika viktigt under hela studiens gång, och att det inte finns något bindande krav på att slutföra studien. Men samtidigt har vi bett om och fått lov att använda det insamlade materialet fritt och utan förbehåll till våra fortsatta studier (Vetenskapsrådet, u.å.).

Konfidentialitetskravet säger att *“alla uppgifter om identifierbara personer skall antecknas, lagras och avrapporteras på ett sådant sätt att enskilda människor ej kan identifieras av utomstående”* (Vetenskapsrådet, u.å., s12). För att leva upp till detta har vi utlovat anonymitet till våra deltagande respondenter. Även ifall vi inte upplever att vår studie berör ett särskilt känsligt ämne så finns det goda anledningar till att agera varsamt när vi ska yttra människors egna, personliga åsikter. När vi presenterar respondenternas svar i vårt resultat kommer vi endast presentera personen i fråga med kön och ålder. Detta för att skapa en förståelse för vem som säger vad, men utan att röja respondentens riktiga identitet. Att svaren skulle behöva kopplas till en person är inget som är relevant för vår studie, eftersom vi talar om tänkbara bildtolkningar gjorda av “vanligt folk”. Hade studien ämnat att studera till exempel chefredaktörers åsikter om samma givna ämne hade det varit mer relevant för studien att veta namn och tillhörande medieplattform för att kunna presentera ett resultat.

Nyttjandekravet pekar på vikten av att vårt insamlade material endast används till vårt avsedda syfte. Det får inte säljas, användas för kommersiellt bruk eller spridas i andra syften än vetenskapliga (Vetenskapsrådet, u.å.).

4.8 Metodens svagheter och styrkor

En svaghet i vår studie skulle kunna vara att den till viss del kan bli svår att reproducera. Detta eftersom den kvalitativa metod vi valt förutsätter att vi kommer att utgå ifrån ett semistrukturerat frågeschema då vi genomför våra intervjuer. Detta i sin tur kommer leda till att varje intervju inte givet kommer att genomföras på exakt samma sätt. Men styrkan i detta är att vi lägger tonvikt på kreativitet och variationsrikedom. Våra resultat är beroende av att det finns möjlighet för viss improvisation och att kunna följa upp nya infallsvinklar som uppdragas allt eftersom intervjun pågår (Kvale, Brinkmann 2014).

Vid intervjuundersökningar generellt kan vi heller aldrig veta ifall intervjupersonen är benägen att ändra sina svar vid ett senare tillfälle på grund av nya erfarenheter som kan leda till nya tolkningar. Vi kan inte heller vara säkra på att personen vid ett senare tillfälle kommer att uppfatta frågan likadant eller påverkas av en annan personkemi till en annan intervjuare. Den eller de som intervjuar kan också komma att göra andra tolkningar av de svar som framkommer. Vi gör inte anspråk på att hitta några absoluta sanningar utan snarare samla in subjektiv kunskap som kan komma att vara intressant för fortsatt forskning men också fungera som möjliga svar på våra frågeställningar.

Enligt Metodpraktikan (Esaiasson et al. 2017) bör man inte betrakta en forskningsintervju som en helt öppen och fri dialog mellan jämlika parter. Det finns alltid en maktaspekt när det kommer till en intervjusituation som kan tas uttryck på flera olika sätt. Om intervjuaren visar på en alltför stor dominans gentemot den som intervjuas, skulle detta kunna resultera i att intervjupersonen undanhåller viss information, inte vill dela med sig, talar runt ämnet eller i värsta fall dra sig ur intervjun (Kvale, Brinkmann 2014).

Inom kvalitativ forskning kan man diskutera hur man uppnår teoretisk mättnad. Det bästa sättet att förklara detta begrepp är att en forskare borde fortsätta att samla in data tills det att någon ny relevant kunskap inom området inte går att hitta. När det gäller samtalsintervjuer kan detta översättas till att intervjuer borde genomföras tills det att intervjupersonerna säger det som redan har sagts av någon annan. När upprepningar börjar ske har man alltså uppnått teoretisk mättnad, och har nog med kött på benen för att kunna genomföra en fullvärdig analys.

I vårt fall var det svårt att veta hur många intervjuer vi skulle ha tid och resurser för att genomföra. Vår studie hade kanske kunnat fånga upp fler intressanta aspekter och synvinklar som hade kunnat vara relevanta för att studera skillnaderna mellan amatör- och professionella bilder om vi hade haft mer tid till förfogande för vårt arbete.

Samtidigt finns det enligt Kvale och Brinkmann (2014) fördelar med att fokusera på ett färre antal intervjuer, och genomföra dessa mer utförligt - som vi skriver mer om under rubriken "Val av intervjupersoner".

Vi menar att det är en styrka för oss journaliststudenter att använda den kvalitativa samtalsintervjun som metod för att samla in data, eftersom att det finns många likheter mellan forskarintervjuer och journalistiska intervjuer. Detta gör att vi redan på förhand känner oss trygga i att genomföra intervjuer - alltså något som vi har gjort många gånger förut och är bra på. Enligt Kvale och Brinkmann (2014) finns det få genvägar till att bli en bra intervjuare. Det finns många bra tips på hur man ska förbereda sig och vilka fällor man ska undvika, men det enda sättet att bli bra är enligt dem, genom att öva.

Med ovanstående stycke i bakhuvudet kan det också innebära att vi som journaliststudenter kan tänkas både uppleva intervjusituationen annorlunda, och ha ett helt annat perspektiv på de tolkningar och analyser som görs, än vad någon annan mer van forskare hade gjort.

4.9 Validitet och reliabilitet

För att försöka uppnå så god reliabilitet som möjligt ska det finnas goda möjligheter för andra forskare att vid ett senare tillfälle kunna genomföra exakt samma studie. Detta är något som kan vara ett problem för en studie som använder sig av en semistrukturerad samtalsintervju (Kvale, Brinkmann, 2014). Denna metods styrka är just att den inte är hundra procent förutsägbar, då frågescheman inte nödvändigtvis behöver följas till punkt och pricka för att få så bra svar på frågorna som möjligt. Alltså kommer alla intervjuer med högsta sannolikhet inte att se exakt likadana ut. Däremot finns det andra faktorer som kan stärka studiens validitet. Genom goda förberedelser, tänkbara följdfrågor, och ett systematiskt tillvägagångssätt vid transkribering kommer vi att göra allt vi kan för att undvika att påverka både det färdiga materialet och intervjutillfället.

Begreppet validitet kan enligt Lincoln och Guba (citerad i Kvale, Brinkmann, 2014) med vardagliga termer förklara studiens giltighet, sanningshalt och huruvida det man kommer fram till är försvarbart och övertygande. I en kvalitativ samtalsintervju vill vi som uppsatsförfattare inte göra anspråk på att kritisera eller berömma någon av intervjupersonernas egna sanningar som mer "rätt eller fel" än någon annans. Att bedöma studiens sanningshalt utifrån de åsikter som våra respondenter har kan alltså bli svårt. Men vi som uppsatsförfattare och intervjuare kan göra hela studien försvarbar genom att ställa genomtänkta frågor som går att koppla till de teorier som ligger till grund för studien. Den kunskap som vår studie kommer att bidra med till forskningsvärlden kan alltså ses som mer eller mindre övertygande, ifall vi konsekvent ställer relevanta frågor, och faktiskt får svar på de frågor som vi ställer. Huruvida dessa svar kan tolkas som en vedertagen sanning eller inte är svårt för oss att avgöra i en kvalitativ samtalsintervju.

Validiteten i kvalitativa samtalsintervjuer har kritiserats eftersom intervjuer normalt sett handlar om det som har upplevts i det förflutna. Frågan man då kan ställa sig är hur mycket intervjupersonen faktiskt kan komma ihåg och återberätta i en intervju. Alltså huruvida en intervjuperson kan förklara en upplevd verklighet, eller ifall denna verklighet konstrueras vid själva intervjutillfället. I vårt fall anser vi att detta inte kommer vara ett problem eftersom vår intervju kommer att fokusera på intrycken av en bild som intervjupersonen utsätts för vid själva intervjutillfället. Ungefär som ett första intryck som skapas under intervjun (Kvale, Brinkmann, 2014).

5. Resultat och analys

I detta kapitel kommer vi att presentera och analysera det resultat som vår intervjustudie har visat. Resultaten kommer att presenteras i tre olika kategorier som utgår från våra frågeställningar i studien. Resultatet av intervjuerna kommer att kopplas till teorier kring både bildens retorik och teorier kring gestaltningar/framing. Först kommer vi presentera vilka bevismedel i en bild som respondenterna uppfattade som positiva eller negativa. Därefter kommer vi att diskutera huruvida amatör- och professionella bilder väcker liknande, eller helt olika känslor hos respondenterna. Avslutningsvis kommer även de skillnader som uppfattades mellan de olika typerna av bilder att lyftas.

Under intervjuerna presenterades respondenterna för sex stycken bilder totalt. Dessa var indelade i tre olika par. Bildpar 1, bildpar 2 och bildpar 3. I varje bildpar fanns det en bild markerad med A, och en markerad med B. Detta för att göra den enkelt för respondenten att tydligt referera till vilken bild den talar om. Samtliga bilder från alla tre bildpar som var markerade med A tillhör kategorin professionella bilder. På samma sätt hör alla bilder markerade med B till kategorin amatörbilder. Under kapitlet resultat och analys kommer vi med egna ord tala om de olika kategorierna som professionella bilder och amatörbilder. I respondenternas citat kommer de dock att referera till bild A eller B.

A = Professionell bild

B = Amatörbild

Se bilaga 2 för att ta del av bilderna i denna studie.

Alla respondenter kommer att vara anonyma vid presentationen av deras citat, och kommer bara att nämnas vid kön och ålder, samt referera till vilken bild de talat om vid tillfället.

5.1 Positiva och negativa bevismedel

I denna delen av vårt resultat kommer vi att presentera vilka olika bevismedel i en bild, alltså vilka olika beståndsdelar eller aspekter av en bild, som respondenterna upplever som positiva eller negativa. Med den tidigare forskningen (Allan, Peters, 2015 och Nilsson, Wadbring, 2015) i bakhuvudet, om att bristande teknisk kvalitet kan uppfattas som positiva bevismedel i en bild som porträtterar en krissituation, hade vi en tanke om att våra respondenter skulle kunna ge svar på ett liknande sätt. Det var dock tydligt att så var inte fallet.

Genomgående för alla svar från våra respondenter visar på vikten av tydlighet i ett fotografi. Näst intill alla respondenter kom flera gånger att benämna dålig skärpa och "pixlighet" som orsak till varför en bild blir otydlig, och därmed dålig. Men hjälp av dessa visuella bevismedel har bilden alltså lyckats bygga upp visuella argument som får respondenterna att skapa sig en uppfattning om bilden. Detta i linje med Mral och Olinders (2011) tankar kring

hur en bild kan skapa mening. Respondenterna blev själva ombedda att lyfta svagheter i de olika fotografierna som de blev presenterade för, och alla var rörande överens om att dålig skärpa, dåligt ljus och avsaknad av djup och tydlighet var starka tecken på dålig kvalitet - och i förlängningen en sämre bild.

“[...] Den är väldigt pixlig, och halva bilden är ju mörk, så att man ser ingenting där nästan. Man ser liksom knappt räddningspersonalen förutom ambulansvårdaren. Så inte en jättebra bild.” - Kvinna, 26, om bild 1B.

Ett exempel på hur en av respondenterna definierade en bild av god kvalitet innefattade flera av dessa estetiska kvaliteter:

“Rent bildmässigt så känns det som en högkvalitativ bild, den känns nästan lite konstnärlig på något sätt. Och den har en bil lite i förgrunden. Den har några grenar som sticker fram och så är det mycket färg där som kontrast mot den mörka natthimlen och så sticker det upp i bakgrunden en liten lampa där med.” - Man, 23, om bild 2A.

De mest förekommande svaren pekade på att det är faktorerna ljus, skärpa och komposition som är avgörande för huruvida respondenterna uppfattade bilden som bra eller inte. En mörk bild ansågs i de flesta fall vara dålig - och en ljus bild tvärt emot som bra. Bra skärpa ansågs vara en styrka, medans bristande skärpa var en svaghet. En bild med rörig komposition, avsaknad av djup eller med överflödigt innehåll ansågs vara sämre än bilder som gav en tydlig överblick över den situation som bilden föreställde. En respondent beskriver de svagheter han ser i bild 3B på följande sätt:

“Ja alltså... den här bilen som står i högra hörnet här, den vet jag inte om den tillför så mycket. Allt brus i en bild- allting som finns men som inte berättar någonting om vad bilden handlar om, vilket jag inte tycker att den gör bilen- är dåligt, tar fokus. Sen ser man inte heller vad de här ordningsvakterna och människorna i det vänstra hörnet håller på med. Det blir svårt att förstå riktigt vad som händer.” - Man, 23, om bild 3B.

En annan respondent definierar vad han menar med tydlighet ur ett positivt perspektiv. Frågan löd: finns det något att nämna om svagheter i bilden?

“Nej det tycker jag inte. Det är snyggt hur man får med det olika... det är som sektioner på något sätt. Dels så ser man han som är så nära, och så ser man ambulanspersonalen bakom och polisen som går efter, ambulanserna i rad. Jag tycker att det är en bra bild bara liksom.” - Man, 29, om bild 3A.

Även ifall bristande teknisk kvalitet genomgående ansågs vara något negativt i en bild så fanns det också indikationer på att kvaliteten inte behöver betyda allt. Flera respondenter var överens om att den bristande kvaliteten bidrog till en viss oklarhet och otydlighet i bilden. Denna otydlighet behöver inte alltid ses som något entydigt negativt. I vissa fall kan

bristande kvalitet hjälpa till att skapa en känsla av närvaro. En av respondenterna svarade på frågan "Tycker du att det här är en bra bild?":

"Rent estetiskt? Nej, alltså den är ju pixlig men det är ju mer... den förmedlar ju nuet. [...] Den definierar ju "right now" typ. Men ja, den är rätt dramatisk. Jag vet inte, folk skulle säkert stanna upp och titta och skaka på huvudet och tycka att det är hemskt." - Man, 33 om bild 1B.

5.2 Känslor kring amatörbilder och professionella bilder

Under intervjuerna diskuterades vilka känslor de olika bilderna väckte hos respektive respondent. I denna del av resultatet kommer vi presentera vilka känslor de olika bilderna tycks väcka hos respondenterna. Dessa känslor beskrevs både utifrån att ha tittat på bilderna en och en, samt när de två bilderna av liknande situation jämfördes med varandra.

Övergripande skulle vi vilja sammanfatta det hela som att bilderna i stort sett väckte känslor av liknande karaktär. Återkommande ord som respondenterna använde för att sätta ord på sina känslor var *irritation, oro, rädsla, förvirring, stolthet, obehag, tacksamhet, sorg, chock och maktlöshet*. Majoriteten av dessa återkom i svaren kring både amatörbilderna och de professionella bilderna.

"Nej men man bli arg och irriterad. Eller irriterad? Mest arg, att något sånt kunde hända i... eller jag kommer ihåg att det var sådan chock när jag fick reda på det. Jag förstod inte vad det var när jag läste om det. Jag blir mest arg." - Kvinna, 26, om bild 3A.

"Dels lite förvirring, men också lite panikassociationer. Tänk att vara i den här situationen. Här får man verkligen känslan av att nu händer det här. Så fruktansvärt hemskt att vara en del av den situationen och veta vad man ska ta sig till och göra." - Man, 23, om bild 3B.

Detta var ett tydligt mönster vi kunde se, där de flesta respondenterna reagerade på ett likvärdigt sätt. Dessa ord, och andra av liknande innebörd, var återkommande när vi pratade om såväl amatörbilder som professionella bilder. Det gick inte att konstatera någon större skillnad i vilka slags känslor de olika typerna av bilder väckte.

"Ja men jag känner väl att det är lite rörigt och lite... liksom... kaos. Typ. Sen är den jobbig att titta på för att den är suddig. Nej men rörigt, inte så informativt men visst, en viss spänninghalt. Typ." - Kvinna, 28, om bild 1B.

"Jag blir orolig, eller första tanken är väl hur har det gått för dem som har varit i olyckan. Och sen så blir man väl också, man undrar hur det hände, var det halka? Var det en busschaufför som var trött? Var det någon annan på vägen som gjorde någonting? Var det en viltolycka? Och sen så blir det väl alltid när man ser en sådan här bild att man känner lite tacksamhet för alla de räddningsarbetare som gör ett bra jobb och så. [...] Man tänker på

dem ganska mycket. Därav kommer kanske de där tankarna att det är bra att det finns många bra människor. Rejåla, stabila som hjälper en om det går snett.” - Man, 23, om bild 1A.

Mellan amatörbilder och professionella bilder kunde vi inte se någon större skillnad, när det gällde vilken typ av känslor de väckte hos respondenterna. Vid första steget i analysen tyckte vi oss dock kunna se vissa tendenser till ett annat samband. Vi fick en känsla av att amatörbilderna i större utsträckning gav upphov till starkare, mer dramatiska och framträdande känslor. Detta grundar vi på att vi upplevde att det användes mildare ord när respondenterna beskrev vilka känslor som de professionella bilderna väckte, än när de beskrev amatörbilderna. Språket kunde vara något mer försiktigt och reserverat. En professionell bild kunde beskrivas som “lite hemsk”, eller “ja men typ arg kanske...”

“Det är väl liksom så där förtvivlan och lite så där, hemskt och lite sånt. Sådana känslor.” - Man, 33, om bild 3A.

“Alltså, jag vet inte. Man blir såhär lite arg, för bilbränder.” - Kvinna, 26, om bild 2A.

I kontrast till detta tyckte vi oss kunna se ett hårdare och mer direkt språkbruk när de amatörmässiga bilderna beskrevs. Istället för att linda in sina svar så gav respondenterna mer raka svar och använde mer direkta adverb och adjektiv. Istället för “bara lite hemskt” så kunde respondenterna beskriva känslan som “kritisk” eller “helt sjuk”.

“Det känns jobbigt. Det känns kritiskt. Och som att det är en farlig situation och som att den här personens liv, som håller på att bli räddad här, eventuellt är i fara.” - Man, 23, om bild 1B.

“Nej men det var ju helt sjukt. Man fattar ju inte riktigt vad som hände och varför. Så det är väl det jag känner, vad fasen är det som händer.” - Kvinna, 28, om bild 2B.

Under vårt fortsatta arbete med analysen upptäckte vi dock att vi hade svårt att hitta tillräckligt med bevis för att detta skulle vara ett framstående samband. Det fanns gott om citat som så väl följde detta mönster, men nästan lika många som visade på exakta motsatsen. Med detta sagt så är det starkaste sambandet som vi kan se att de flesta bilderna väckte likvärdiga känslor hos merparten av respondenterna. Nedan följer två exempel på fall där amatörbilderna inte alls uppfattades som mer hemska eller akuta på något sätt:

“Men sen så bara, vad man får för känsla liksom, så är 3A mer sådär att okej nu har det hänt något jävligt, jävligt hemskt, men det är massa där som tar hand om det. Och 3B känns som att det att det är någon slags hotfullhet i det mer.” - Man, 29, om bildpar 3.

“Den är liksom lugn i sitt kaos. Den är liksom inte så klickvänlig, och den är inte så informativ, så den hamnar ju någonstans där emellan.” - Kvinna, 28, om bild 2B.

På samma sätt fanns det exempel på när respondenterna uttryckligen inte hade något större känslopåslag över huvud taget, när det gällde såväl amatörbilder som professionella bilder. Frågan löd: Är det några känslor som väcks, vad känner du när du ser den här bilden?

“Nej, inte jätte, inte jättemycket om jag ska vara ärlig.” - Man, 33, om bild 1A.

“Typ inga. Eller att det är hemskt att personen har krockat eller blivit påkörd. Inga andra direkt liksom.” - Kvinna, 26, om bild 1B.

5.3 Den oväntade tacksamheten

En annan aspekt som vissa av respondenterna valde att lyfta förvånade oss något. Vi fick svar som vi inte räknat med. Vi förväntade oss att svaren på våra frågor huvudsakligen skulle komma att handla om de olika estetiska aspekterna av en bild, så som skärpa och färger. Vi förväntade oss att detta skulle generera en diskussion kring händelsen, olyckan eller den krissituation som visas på bilden. Vår tanke innan vi hade genomfört intervjuerna var att bilderna skulle komma att väcka känslor som mer anspelar på oro eller panik inför vad som faktiskt hade hänt på bilden. Till vår förvåning var det flera respondenter som istället beskrev en känsla av tacksamhet och stolthet, med mycket fokus på den räddningspersonal som visades i några av bilderna.

“Alltså oj vilken insats. Vad mycket folk det är. [...] Man blir ju lite, ja men man blir ju lite stolt över att så många lyckades ta sig dit på så kort tid fastän det var mitt ute på vischan - alltså man blir lite sådär... ja men rätt bra fungerande land. Det är härligt.” - Kvinna, 28, om bild 1A.

När det kommer till denna fråga kan vi se ett mönster i att det endast är de professionella bilderna som tycks väcka denna typ av tacksamhetskänslor. De professionella bilderna beskrevs oftast som tydligare än de amatörmässiga, och verkade vara mer benägna att väcka någon form av positiva känslor. Av de respondenterna som sade sig känna någon form av tacksamhet, stolthet eller beundran inför räddningsinsatserna var det vanligast att detta gjordes i samband med någon annan känsla. Samtidigt som en respondent kunde uttrycka orolighet över hur det hade gått för de utsatta ville den även belysa de positiva effekterna av räddningsinsatsen. Endast en av respondenterna lyfte enbart denna känsla av tacksamhet, och verkade inte känna något behov av att nämna några negativa känslor som bilden skulle ha kunnat uppdaga.

“Jag känner vilket jävla jobb liksom för dem. De som är där.[...] Det är häftigt att det finns sådana insatser på något sätt. [...] Det är svårt att förklara. Jag får någon sådan känsla av att det är häftigt att det finns ett sånt system för krissituationer på något sätt. [...] En tacksamhets-grej kanske. Men det är just att man ser omfattningen av räddningsinsatsen så tydligt kanske.” - Man, 29, om bild 3A.

Det skulle kunna vara så att vårt urval av bilder även kan ha påverkat möjligheten för dessa känslor att träda fram. Bland de professionella bilder vi valt att ha med i vår studie finns det generellt mer räddningspersonal synlig i bilden. Men huruvida det är detta som påverkar hur respondenterna resonerar kring sina känslor kan vi inte uttala oss om. Vi är medvetna om att ett annat urval av bilder möjligtvis hade kunnat leda till ett annat resultat. Vi vill poängtera att det finns någon form av räddningspersonal/blåljuspersonal i alla bilder som ingår i studien. Dock i olika mängd och olika mycket framträdande.

5.4 Skillnader mellan amatörbilder och professionella bilder

I den här delen av resultatet kommer vi att presentera respondenternas tankar kring vad det finns för skillnader mellan de olika bilderna. Det kommer att handla om allt ifrån vilka av bilderna som uppskattades mest till vilka av bilderna som väckte politiska associationer och inte. För det mesta höll respondenterna med varandra om vilka av bilderna som var de bästa. Det visade sig i de flesta fallen att det var de professionella bilderna som föredrogs. Motiveringen var nästan uteslutande att det var just för att de var ljusa, tydliga, gav en överblick och förståelse för såväl olyckan som platsen och räddningsarbetet. En respondent förklarar varför den professionella bilden är bättre än den amatörmässiga:

“Kvaliteten, avståndet och viljan att försöka ta en tydlig bild. Eller försöka...eller ja det handlar ju mycket om att försöka ge en bra nyhet. Alltså sådär- för det här (1B) är ju liksom rörligt och man fattar inte så mycket. Här (1A) fattar man vad som har hänt.” - Kvinna, 28, om bildpar 1.

Vid fyra av de sex bilder som vår studie undersökte höll alla respondenter med varandra, och hade nästan samma motivering till varför just den bilden skulle vara bättre i ett bildpar. När de två bilderna från varje bildpar (som porträtterar krissituationer av liknande art) visades tillsammans ställdes frågan: Vilken är den bästa nyhetsbilden av dessa två? Alla respondenter sade samma sak när det gällde bildpar 1 och bildpar 3; att den professionella bilden var den bättre.

“1A skulle jag säga. [...] Det är en tydligare bild av vad som har hänt, på ett sätt. Det är bättre kvalitet på den. Det är kul, för nu när man ser båda så känns det ju som att den här är ju mycket proffsigare än vad den är. 1A är proffsigare än 1B.” - Man, 29, om bild 1A.

I bildpar 2 skilde sig åsikterna kring vilken som var den bästa nyhetsbilden. Två av respondenterna höll fast vid samma resonemang som de hade vid bildpar 1 och 3. De menade att det denna gång var amatörbilden som var den ljusare bilden och som därmed gav en bättre överblick och var tydligare. De menade att den professionella bilden i bildpar 2 var för mörk och därför inte tillräckligt informativ för att kunna anses som en bra nyhetsbild.

“Skillnaderna är, ja men ljuset. Här ser man att det är polisen som är där tydligt i 2B. I A ser man inte vad det är, vad den personen gör. I 2B är det mer utzoomat och man förstår kontexten på ett annat sätt. I 2A är allt annat mörkt.” - Man, 29, om bildpar 2.

Ena respondenten lyfte att den professionella bilden var mycket effektiv, snygg och konstnärlig. Hon nämner att amatörbilden är tagen ur en dålig vinkel, med dålig skärpa och konstigt fokus. Men det bilden vinner på är att det finns mer att se och tolka i amatörbilden. Det faktum att det finns mer information är det som hon tycker är viktigast och gör det till en bra bild.

“[...] A är mycket mer konstnärlig. Fokus ligger inte på att vara så informativ. B ger ju en plats, det gör ju absolut inte A. I B får vi också reda på vilken typ av räddningsinsats som är på plats. Till exempel i A kan det vara en brandman, det kan också vara typ vem som helst som har hittat en slang.” - Kvinna, 28, om bildpar 2.

5.5 Etiska dilemman

De respondenter som fortsatt följde mönstret, och föredrog även den professionella bilden i bildpar 2, vägde in en ny aspekt som inte diskuterats tidigare. Istället för att motivera sitt val med att den ljusare, klarare och mest informativa bilden var den bättre så lyfte de nu en etisk aspekt kring vad som i deras ögon gör en bild bra eller dålig. Respondenterna tog tydligt ställning till vad de uppfattar som goda och dåliga värderingar. Detta styrker att bildens retorik kan hjälpa till att föra en argumentation. Efter att ha sett på bilden kom respondenterna fram till att vissa bilder inte borde publiceras i medier, eftersom de kan uppfattas fel av en publik då de lätt kan spela på våra fördomar. Detta går att koppla till vår teori om bildens retorik då vi menar att bilderna har gett en grund för att respondenterna tydligt har kunnat ta ställning och skapat sig en uppfattning om situationen på bilden och vad den speglar.

Istället för att förklara vad som gjorde bilden bra eller dålig rent estetiskt så lyfte de ett pressetiskt perspektiv. De lyfte båda en politisk aspekt av varför vissa bilder inte borde publiceras. Att dessa bilder kan reproducera icke-demokratiska och främlingsfientliga åsikter i samhället. De menade att amatörbilden var väldigt bra och effektiv, och att det var just detta som var problemet - amatörbilden skulle kunna spä på polariseringen i samhället.

“[...] Problemet med den här (2B) är att den sänder en helt annan signal. Att såhär, this is everyday life in sweden. Och då blir det ett helt annat narrativ. Det här skulle typ passa bra till liksom ett mer polariserat narrativ. Typ “kolla här hur det ser ut i våra förorter.” Så för att komma till din fråga, det här är ingen bra bild. Eftersom det må fånga sanningen just där och då, men den förmedlar en lögn, och det är det som är skillnaden. Även om det är sanningen, så sprider du ett lögnaktigt narrativ. Så det är det som är lite farligt med den här bilden. [...] Man måste tänka sig för, vad som händer när man förmedlar en sådan här bild, om man förmedlar för mycket av en sådan här bild. Vad det kan spä på. Även om varje minut

av det här är en sanning, så kan det i förlängningen leda till en lögn.” - Man, 33, om bild 2B.

Motiveringen till varför vissa av respondenterna tyckte att den professionella bilden var den bättre bilden handlade om att de tyckte att den var mer relevant och politiskt korrekt för att porträttera den händelse som visades på bilden - i detta fall bilbränder. Här saknades också några framstående åsikter om hur själva bilden såg ut. De annars återkommande positiva attributen som ljus och skärpa nämndes inte i någon större utsträckning - utan fokus låg på att bilden skulle vara representativ för situationen och inte överdriva.

“Ja, jag känner mer förtroende för 2A. Jag tycker att den känns mer nyanserad. Eller som att den tar upp ett perspektiv som jag tycker är mer relevant av händelsen.” - Man, 23, om bild 2A.

Detta ovanstående etiska fokus är ingenting som denna uppsats hade som ambition att behandla, men då det fanns en tydlig skillnad i hur dessa tankar gick mellan amatörbilderna och de professionella bilderna, kände vi att detta var nödvändigt att presentera. Denna etiska fråga var återkommande även utöver diskussionen kring bilderna i bildpar 2, som presenteras i citat ovan. Tankar kring etik var något som alla respondenter nämnde återkommande till många av bilderna. De professionella bilderna fick kommentarer gällande att det var bra att det inte var något fokus på några utsatta eller skadade, och att det fanns en respekt för händelsen.

“Om det blir för mycket att det är en bild som visar - okej, någonting som jag hade känt som väldigt uppförstorade eller främmande eller liksom på ett annat sätt om jag själv hade varit där. Då skulle jag säga att det kanske är en dålig bild för nyhetsrapportering. Men jag kan tänka mig att det här är ganska representativt eller vad man ska säga, för hela situationen och så.” - Man, 23, om bild 1A.

Amatörbilderna fick tvärt emot en del kommentarer kring att bilden borde tagits från en annan vinkel för att undvika att drabbade kommer med i bilden. Alla amatörbilder fick vid något enstaka tillfälle en kommentar av någon av respondenterna att bilden inte borde publiceras alls.

“[...] Behöver man censurera så kanske man skulle ha valt en annan vinkel för då är bilden liksom inte bra nog i sitt...ja, nej. Då har man visat något man inte ska ha med och det blir lite märkligt. Ja, nej, så jag tycker att det är en ganska dålig bild på alla sätt.” - Kvinna, 28, om bild 1B.

Andra etiska aspekter som togs upp handlade även om att respondenterna tog illa vid sig av bilderna, för att de menade att en redaktion som hade publicerat en sådan bild hade gjort ett dåligt jobb. Tankar kring pressetik, och vad bilden skulle kunna få för politisk betydelse var de mest framträdande tankarna kring dessa bilder. Tankar kring att redaktionerna inte tagit

hänsyn till vilka konsekvenser en publicering av en sådan bild skulle kunna föra med sig verkade uppröra respondenterna.

“Jag tänker direkt på att det är rasifierade män som är i fokus, och då får man en upploppskänsla. Det känns som att man inte riktigt tar ansvar för strukturerna som finns när man visar sådana bilder typ.” - Man, 29, om bild 3B.

Även när vi såg att respondenterna lyfte dessa etiska problem så fanns det även ett visst fokus på att bilden inte bara skulle skicka ut oetiska signaler, utan även vara svårtolkad, och därmed inte tydlig nog för att vara en bra bild. Dessa oetiska signaler tog över hur bilden uppfattades, och tog fokus från själva händelsen som bilden porträtterade. I både det ovanstående och nästkommande exempel handlade det om amatör bilden i bildpar 3, som föreställde terrorådet på Drottninggatan i Stockholm 2017.

“Som jag tolkar det så är det två mörka män som är i fokus på den här bilden, som ser ut att typ springa från den här lastbilen, så blir det ju väldigt konstigt. För jag tror att många med mig föreställer sig, i liksom, i en fördomsfullhet, att de potentiellt kanske skulle kunna köra den här bilen (lastbilen). För de passar in i den där stereotypen. Då blir det väldigt konstigt att ha dem i fokus på bilden när de ser ut att springa någonstans ifrån. [...] Det blir en lätt misstolkad bild skulle jag säga.” - Kvinna, 28, om bild 3B.

5.6 Tidsuppfattning

Bilderna som vi har valt ut tycker vi representerar liknande händelser på någotlunda likvärdigt sätt. De stora skillnaderna är, som vi skriver mer om i urvalskapitlet, främst tekniska kvaliteter i bilden. Ett mönster som vi kunde se tydligt var att respondenterna uppfattade tiden för olyckan/händelsen olika mellan amatör- och professionella bilder. Allra starkast var sambandet i bildpar 1 där alla respondenter var överens om att amatör bilden gav en starkare känsla av att vara tagen i “nuet”.

“Det känns som att den har fångat ögonblicket verkligen när det har hänt något. Här känner man att den som har tagit den här bilden förmodligen är någon som har varit på plats när det hände. Och fångar kaoset lite där.” - Man, 23, om bild 1B.

Känslan av att bilden skulle vara tagen mitt i stundens hetta verkade också hänga ihop med känslan av att olyckan var mer akut eller dramatisk.

“[...]1B, den är ju lite sådär som att det känns som att det har hänt ganska nyligen i och med att det ser ut att ligga en person där. [...] Så det känns som att det mest akuta är liksom 1B, medans det redan har hänt i 1A. Detta (1A) är liksom en stund efter själva olyckan har hänt.” - Kvinna, 26, om bildpar 1.

Det faktum att amatörbilderna i större utsträckning uppfattas vara tagna i nuet, i direkt anslutning till olyckan eller händelsen, tycks också påverka huruvida situationen i en bild uppfattas som kontrollerad eller inte. Sammanfattningsvis ser vi ett mönster i att amatörbilderna i flera fall uppfattas som att de representerar nuet, är mer oroliga och dramatiska och visar en mer okontrollerad situation.

“Den (3A) visar en annan samhällsberedskap än vad den (3B) gör här. [...] Något hemskt har hänt, och nu ska vi ta oss igenom det i kontrollerad form. Något hemskt har hänt, men samhällets alla instanser är på plats och vi har liksom kontroll över läget och nu ska vi lösa något hemskt. Den här (3B) är ju liksom just right now, den är lite okontrollerad, lite mer liksom vildare på något sätt.” - Man, 33, om bildpar 3.

Även om amatör bilden väcker starkare känslor av närvaro, är det tydligt att det inte är det som väger tyngst. Återigen är det tydlighet och en god översikt som avgör ifall en bild uppfattas som bra och mer professionell eller inte. Närvaro verkar inte vara något som bidrar till att respondenterna anser dem som mer trovärdiga. På frågan “vilken av dessa bilder känner du mest förtroende för?” svarar en respondent:

“När jag tittar på 1B då, så tycker jag att den känner jag inte så mycket på, för att det är så pass rörigt att man har svårt att... alltså man tänker ju fortfarande så här “oj, vilken jobbig olycka det har varit där” men man har ju ingen aning om vad som har hänt eller någonting på något sätt. Men tittar man på 1A tycker jag att man får en mer översiktlig bild över vad som har hänt.” - Kvinna, 28, om bildpar 1.

En annan respondent sade uttryckligen att det är känslan av att en bild är professionell som bidrar mest till att väcka förtroende hos honom.

“Bild 1A. Där tror jag att ganska mycket hänger på bildkvaliteten. För mig känns det lite som rättstavning. Det kan mycket väl vara så att det som är förmedlat är minst lika rättvisande i en bild som har sämre upplösning, kvalitet och komposition och så men om någon skriver en text som är felstavad så börjar jag ifrågasätta det och på samma sätt med den här bilden. Jag vet inte om man ska säga oseriöst på något sätt men när bilden är dåligt komponerad, när det är dåligt ljus, dålig skärpa så tycker jag att 1A och de mer kvalitativa grejerna känns mer förtroendeingivande.” - Man, 23, om bild 1A.

5.7 Koppling till olika nyhetsideal

Generellt kan vi se ett mönster i våra respondenters svar att det är amatörbilderna som upplevs som något mer dramatiska, okontrollerade, och mer tagna i nuet, som vi visat exempel på ovan. Dessa känslor kan vi också se ha ett samband med vilken slags nyhetsförmedling som respondenterna tycker passar bäst ihop med de olika bilderna. Vi kan här se, på samma sätt som gestaltningsteorin utgår ifrån, att saker som vi har sett eller upplevt tidigare kommer att påverka även våra framtida tolkningar. I detta fall hur respondenterna har

upplevt att bilder blivit presenterade i olika slags medier. Återkommande svar handlar om att dessa bilder som beskrivs som dramatiska och okontrollerade, väcker associationer till en nyhetsförmedling som liknar ett kvällspress-ideal, som respondenterna känner igen sedan tidigare.

“Det här känns som en kvällstidning, för att kvällstidningar generellt sett gillar väl att dramatisera mer än morgontidningar.” - Man, 23, om bild 1B.

Återigen visar det sig att bristande kvalitet, och en känsla av att bilden är rörig och tagen på språng, väcker en känsla hos respondenterna att bilden stämmer bättre in i vad de själva definierar som ett kvällstidnings-narrativ. En respondent förklarar hur han tror det gick till vid tillfället då en av amatörbilderna togs:

“[...]Typ en journalist för typ Aftonbladet-tv eller något sånt. Alltså någonting där det ska gå snabbt - de vill kabla ut det. Då är kvaliteten inte så viktig utan det är snarare liksom - fånga nuet som är det viktiga. Det är inte något estetiskt bakom utan... capture live. Så det tror jag. Någon som bara lite snabbt “klick” [...].” - Man, 33, om bild 1B.

För att styrka att respondentens tidigare nyhetskonsumtion kommer att påverka hur den uppfattar andra nyheter fanns det även exempel på motsatsen. De bilder som upplevdes som lugnare, mer kontrollerade, och inte för överdramatiska associeras istället till vad respondenterna kallar för “sakliga” eller “seriösa” medier. Här talar en av respondenterna om en av de professionella bilderna, och frågan löd: i vilket svenskt nyhetsmedie hade denna bild passat bäst?

“Jag tänker att det är mer åt SVT-hållet än typ Aftonbladet. För Aftonbladet förväntar jag mig att de kommer vilja dra klick och visst den drar väl lite klick men den är ändå så pass... eftersom att de inte visar några offer, de visar ingenting som ska få en att (drar efter andan) liksom sådär. Jag tycker att den är representativ liksom. Eller sådär... saklig. Så då skulle jag mer tippa på den typen av media liksom; Rapport i SVT eller något.” - Kvinna, 28, om bild 1A.

Som presenterat tidigare i resultatet var tydlighet och saklighet attribut som värderades som positiva när det kom till att välja vilken av bilderna som var bäst i ett bildpar. Även dessa kvaliteter tycks bidra till att bilden uppfattas som saklig, och i sin tur associeras till, av respondenterna, en “mer seriös” typ av nyhetsförmedling. Här beskriver en av respondenterna varför han tycker att en av amatörbilderna känns som att den är professionell, och kopplar det till en viss typ av nyhetsförmedling:

“Det känns som att det är en rapportering av vad som händer mer än att det... Det är inte så mycket dramatik i den. Då känns det lite mer sådär som en dagstidning, eller public service eller så.” - Man, 29, om bild 2B.

Denna studie har för avsikt att ta reda på vilka delar i en bild som ger upphov till olika känslor hos olika personer. Vi har medvetet presenterat alla bilder utan någon som helst kontext. Bilderna har inte presenterats tillsammans med någon text, information om vem som tagit bilden, eller annat som kan koppla bilden till en viss situation. Detta för att vi har velat fokusera på vad just bara själva bilden säger våra respondenter. Som vi har presenterat i teoriavsnittet så finns det teorier om att våra tidigare upplevelser och åsikter väger in i hur vi uppfattar vår omvärld. Det är tydligt att flera av respondenterna gärna drar paralleller till bilder de är vana att se i nyhetsförmedlingen.

“Alltså att det här (1A) är en bättre fångad bild än vad det här (1B) är där det är lite pixligt och så vidare. Och att jag tror att jag är van mer vid att se dessa bilder (1A). Så vanans makt gör att jag känner mig bekvämare med den är (1A) än med denna (1B).” - Man, 33, om bildpar 1.

Att våra tidigare upplevelser och intryck spelar stor roll för hur vi tolkar en bild blir här ännu tydligare. En annan respondent sätter ord på hur mycket vana kan spela roll för hur man upplever skillnaden mellan två bilder:

“Jag tror att jag förknippar rapportering i nyheterna med att en bild ska ha en viss stil. Och jag tror att 3B är minst lika... den säger väl något minst lika sant som 3A men den avviker från sättet som jag är van vid att en nyhetsbild ska se ut tror jag. Och det gör väl att 3A känns mer seriös.” - Man, 23, om bildpar 3.

5.8 Teoretisk koppling

Nedan kommer vi försöka att på ett så tydligt och konkret sätt som möjligt förklara vårt resultat med hjälp av de två teorier som vi valt att applicera på materialet.

5.8.1 Bildens retorik

I denna studie har vi kunnat se att en bild kan vara ett verktyg för att föra en argumentation framåt. En bild kan bistå sin publik med argument för hur man ska ta ställning till en viss fråga, vad man känner inför en händelse, eller vad man tycker är rätt och fel. Genom de resonemang som har förts av respondenterna har vi kunnat se hur en bild kan ge upphov till en mängd olika känslor och åsikter. Kjeldsen (2017) talar om de tre huvudsakliga genrerna inom retoriken; forensisk, deliberativ och epideiktisk retorik. Dessa tre menar han på olika sätt hjälper till att bygga en argumentation inför hur en person kan tänkas reagera på olika sätt, eller vad den ska tycka efter att ha sett på en bild. Läs mer i teorikapitlet.

Enligt retoriken finns det olika tillvägagångssätt för att nå ut med ett budskap och övertyga en publik om hur den ska ta ställning till en fråga. I denna studie är det alltså bilderna som för en argumentation kring hur våra respondenter ska uppfatta dem. Avgörande faktorer för huruvida en bild uppfattas som bra eller inte kan vara huruvida bilden lyckas övertyga

åskådaren om att den sänder ut positiva eller negativa signaler. Detta kan ske på olika sätt. *Forensisk* retorik handlar om att avgöra vad som är rätt eller fel i något som har hänt. *Deliberativ* retorik kan spela på publikens känslor kring hur man borde agera i framtiden utifrån vad man redan vet om/har sett i en bild. *Epideiktisk* retorik talar för huruvida vi ska hylla eller kritisera någon/något och visa ”så här är det”. Därmed får bilden oss att känna positivt eller negativt inför kommande liknande händelser som den som bilden porträtterar.

Genomgående tycker vi oss kunna se att dessa tre vanliga grepp är återkommande i nästintill alla svar från samtliga respondenter. Bilderna som presenterats i studien väcker både känslor kring etiska dilemman och vad som anses vara rätt och fel. Tankar väcks kring huruvida bilder som anses vara oetiska borde publiceras i framtiden eller inte, på grund av att de kan spåda på ett polariserat narrativ inom nyheterna. Flera gånger lyfts även tolkningar kring hjältar eller möjliga gärningsmän och utsatta personer i bilderna.

“Nej man ser ju inte riktigt vad han håller på med där, men det är liksom en mörk manlig gestalt får man känslan av, på natten, med bilar som brinner. Det kan jag tycka är lite ansvarslös på något sätt. För att det är den stora allmänna skräcken, en mörk man på natten som begår illdåd så där.” - Man, 29, om bild 2A.

De teorier som finns angående bildens retorik, alltså att en bild har förmågan att föra en argumentation och kunna övertyga en publik finner stöd i vår studie. Våra respondenter har fått se på bilder. Alla respondenter har kunnat föra en diskussion och kunnat sätta ord på vad de känner inför en bild. Det är tydligt att det är olika saker i bilderna som ger dem olika associationer och väcker olika känslor. Diskussionerna kan ha handlat om alltifrån att terrorism är jättehemskt till att någon tyckte att det var coolt med så mycket eld och att man blev fascinerad, till att bilden fick en att säga vart man står politiskt, till att “den här bilden säger mig absolut ingenting”.

5.8.2 Gestaltningsteorin (framing)

Kärnan i gestaltningsteorin är att en kontext alltid påverkar våra uppfattningar om saker och ting. Beroende på med vilka ögon vi har sett vår omvärld så uppfattar vi alla den olika. Denna teori finner stöd i vår studie eftersom vi kan se att respondenterna återkommande refererar till tidigare upplevelser och kunskap som de kopplar till situationen och bilden. Även fast bilderna har presenterats helt utan kontext så sätter våra respondenter återkommande själva in dem i ett sammanhang för att själva kunna skapa sig en uppfattning och mening.

Att en kontext hjälper respondenten att skapa en uppfattning blir tydligt i exempelvis bildpar 1 där flera tyckte sig känna igen den professionella bilden av bussolyckan i Sveg (bild 1A) men inte alls visste vilken händelse som den andra bilden, amatör bilden (1B), i bildparet var tagen ifrån. De kunde säga saker om bussolyckan i Sveg för att de kopplade bilden till allt de redan visste om händelsen. Till exempel att en del av respondenterna visste att människor

hade dött i bussolyckan. Medan det i den andra bilden var svårare för respondenterna att tolka bilden då de inte hade några som helst förkunskaper om just den olyckan som visades. Detta tydliggörs med ett exempel från en av respondenterna:

“Där väcks det ju mer känslor när jag tittade på den förra bilden (1A) för att jag har sett det förut och vet bakgrundshistorien liksom. Men den här (1B) har jag ju aldrig sett förut. Så jag har ju ingen bild av någonting. Den andra (1A) visste jag ju typ att två personer har dött, och det var ungdomar typ. Så då blir det ju mer tragiskt på något sätt. Eller, här (1B) har jag ju ingen koppling till den alls. Så det är nog därför som det inte väcks några känslor direkt.”
- Kvinna, 26, om bildpar 1.

Alla respondenter uppgav att de tar del av nyheter varje dag. De verkade ha en stark känsla för vilket innehåll som passar i vilka medier. Men trots att de presenteras för bilden utan kontext, tycktes de kunna avgöra i vilken tidning eller i vilket medie som en bild skulle passa bäst enligt dem. Även om de tyckte att det var en dålig bild kunde de förstå varför en viss typ av redaktioner skulle använda dem.

6. Slutsats och diskussion

I denna sista och avslutande del kommer vi sammanfatta de viktigaste resultaten för att besvara våra frågeställningar samt kort diskutera vad vi anser att resultatet betyder i en större kontext. Vi kommer även ge förslag på hur andra forskare kan och borde fortsätta forskningen kring amatörbilder.

6.1 Positiva och negativa bevismedel

Det tydligaste resultatet och det starkaste sambandet respondenterna emellan, visade sig vara att alla var av den uppfattning att det i de flesta fall var de professionella bilderna som uppfattades som bättre nyhetsbilder än vad amatörbilderna gjorde. De professionella bilderna ansågs vara bättre tack vare sin tydlighet. Tydlighet beskrevs både utifrån möjligheten att kunna läsa av bilden och förstå vad det är den föreställer, men också tydlig som i att det går att tolka vad det är som har hänt i situationen som bilden visar. Respondenterna tyckte att en bild som inte gav tillräckligt med information var en sämre bild.

Visuella bevismedel som anses vara positiva i en bild som porträtterar en krissituation:

- Bra ljus
- Tydlig komposition som ger överblick
- Djup
- Bra skärpa

Även fast det fanns exempel på när det förhöll sig tvärtom, alltså att det var amatörbilden som uppfattades som den bättre så var även detta tack vare bildens tydlighet och förmåga att förmedla information.

Amatörbilderna beskrevs oftast som suddiga eller ”pixliga” och i förlängningen oprofessionella. De bilder som beskrevs ha dålig skärpa, dåligt ljus, dåligt djup och rörig komposition blev också de bilder som ansågs vara otydliga och dåliga. Trots att de ansågs vara estetiskt icke-tilltalande så var respondenterna i många fall överens om att detta bidrog till en dramatisk känsla och en känsla av närvaro. Tydligaste resultatet är att även fast dessa ofta beskrevs som mer dramatiska så värderades det inte högre än den tidigare nämnda tydligheten och tekniska professionaliteten.

Visuella bevismedel som anses vara negativa i en bild som porträtterar en krissituation:

- Avsaknad av ljus
- Rörig komposition som bidrar till otydlighet
- Avsaknad av djup
- Dålig skärpa och ”pixlig”

6.2 Känslor kring amatörbilder och professionella bilder

Resultatet kring vilka känslor amatörbilder och professionella bilder väcker visade sig inte vara helt tydligt att läsa av. Till en början trodde vi oss kunna se en större skillnad mellan de olika typerna av bilder än vad vi i slutändan faktiskt hade belegg för.

Bland de känslor som respondenterna talar om kopplat till den olycka eller händelse som bilden visar, kunde vi inte se några större skillnader. Både amatörbilderna och de professionella bilderna väckte känslor av obehag, oro, ilska, rädsla, förvirring, irritation, sorg och chock. För att kunna säga någonting om skillnaden i hur starka dessa känslor är hade vi också behövt veta hur laddade alla dessa ord är för varje enskild respondent. Olika ord kan ha olika stark betydelse för olika individer. För att undvika att spekulera i vilken faktiskt betydelse ett ord har jämfört med ett annat, gör vi inget anspråk på att uttala oss om vilket ord som är mest känsloladdat.

Utefter de svar som vi fick när vi enbart ställde frågan om vilka känslor en enskild bild i ett bildpar framkallade kan vi inte analysera vilken av bilderna i ett par som väcker starkast känslor. Däremot när respondenterna själva ombads att jämföra de två bilderna i ett bildpar kunde de själva sätta ord på vilken av bilderna som var mest känsloladdad.

Den enda skillnad som vi egentligen kunde se mellan de olika typerna av bilder var att de professionella bilderna väckte fler tankar kring en tacksamhet, som syftade till den räddningspersonal och räddningsinsats som visades i bilden. Även om amatörbilderna också innehöll räddningspersonal så var känslan av tacksamhet ingenting som respondenterna valde att nämna då dessa bilder diskuterades. Istället nämndes en starkare känsla av att situationen var okontrollerad och rörig eftersom dessa bilder generellt uppfattades som svårare att tyda.

6.3 Skillnader mellan amatörbilder och professionella bilder

För att resultatet gällande skillnader mellan professionella bilder och amatörbilder ska bli så tydligt som möjligt har vi även här delat upp det i olika kategorier.

6.3.1 Professionella bilder föredrogs

Sammanfattningsvis visar vår studie på att professionella bilder föredras framför amatörbilder, när det handlar om nyhetsbilder. Det som genomgående beskrevs som den främsta styrkan i dessa bilder var det faktum att de var ljusare, tydligare och gav en bättre möjlighet för respondenterna att förstå bilden, och kunna ta till sig den information som bilden förmedlade. Tvärtom var det genomgående att amatörbilderna oftare beskrevs som sämre än de professionella. Motiveringen var att de var för otydliga, hade bristande teknisk kvalitet, och misslyckades med att förmedla den information som respondenterna tyckte vilja ha för att kunna skapa sig en uppfattning om bilden.

Det var tydligt att det var just kvaliteter som ljus, tydlighet och förmåga att ge en överblick som var de mest uppskattade. I de undantagsfall då amatör bilden, av vissa, beskrevs som bättre än den professionella bilden, var det även då tack vara att den upplevdes som just ljusare, tydligare och mer informativ.

Detta resultat förvånade oss uppsatsförfattare något, eftersom det inte går i linje med den tidigare forskning som vi läst. Där är det istället den bristande kvaliteten och dramatiken i amatör bilder som gör att de skulle uppfattas som bättre än "vanliga" professionella bilder i nyhetsflödet (Nilsson, Wadbring, 2015). Vi fick alltså ett resultat som motsäger detta.

6.3.2 Etiska resonemang

Något annat som förvånade oss var även respondenternas starka känsla av vad som är bra eller dålig presstetik. Detta var inget som vi ordagrant frågade om, men ändå fick igång en diskussion kring med flera av våra respondenter, då de själva var snabba med att kommentera detta.

Även här har vi kunnat se ett mönster. Det fanns en tydlig skillnad mellan amatör bilder och professionella bilder i huruvida respondenterna uppfattade att bilderna sände ut oetiska signaler eller inte. Många av respondenterna tyckte sig själva ha en stark känsla för vad som är bra och dålig presstetik och vissa av bilderna ansågs inte leva upp till deras syn på vad som är försvarbart att publicera i nyheterna. Skillnaden vi kunde se var att amatör bilderna i större utsträckning inte ansågs uppfylla dessa krav. Vissa amatör bilder ansågs vara oansvariga, och riskera att spä på fördomar hos läsaren, istället för att objektivet visa på ett händelseförlopp. Medan de professionella bilderna lovordades just för att de tagit ansvar och porträtterar situationerna på ett objektivet och hänsynsfullt sätt. En del respondenter tyckte inte ens att vissa av amatör bilderna skulle få publiceras på grund av bristande etik och moral.

Att denna diskussion skulle komma att vara viktig för våra respondenter var som vi skrivit ovan något förvånade för oss. Men det faktum att respondenterna tycker att de professionella bilderna förhåller sig bättre till presstetiska regler är föga förvånande. Detta går i linje med den tidigare forskningen som visar att professionella fotografer är mer troliga att reflektera just över de etiska aspekterna av en bild, än vad amatörfotografer är (Buehner Mortensen, Keshelashvili, 2013).

6.3.3 Tidsuppfattning

Resultaten av vår studie stämmer överens till viss del med de tidigare studier som gjorts av Allan och Peters (2015) och Nilsson och Wadbring (2015). De menar att amatör bilder ger större upphov till en närvarokänsla, en känsla av att vara på plats. Det som vi kunnat se i vår studie är att amatör bilder tycks väcka en starkare närvarokänsla än vad de professionella bilderna gör. Känslan av närvaro var dock inte något som tycktes ha ett särskilt stort värde eftersom de oftast ändå ansågs vara den sämre bilden i ett bildpar.

I de tidigare studierna framkommer det att närvarokänslan i amatörbilderna även ingav en starkare känsla av förtroende hos publiken, än vad de professionella bilderna gjorde. Detta stämmer inte överens med svaren från vår studie. Enligt den tidigare forskningen uppfattas den direkta känslan av att vara på plats som något positivt, och bidrar till att publiken föredrar dessa framför professionella bilder, som istället uppfattas som mer "iscensatta". Flera respondenter i vår studie gav ett svar som visar på att närvaro och förtroende inte nödvändigtvis hänger ihop. Något som dock tycks kopplas ihop med en känsla av närvaro i bilder som porträtterar en krissituation, är känslan av att bilden är mer okontrollerad och dramatisk.

6.3.4 Koppling till olika nyhetsideal

När respondenterna resonerar kring vilka nyhetsmedier de olika bilderna skulle passa bäst i var det inte alltid självklart att få ett rakt svar. Det tydligaste resultatet som gick att utläsa var dock att det var vanligare att amatörbilder associerades med kvällspress, specifikt Aftonbladet, eller "oseriösa" medier. De professionella bilderna förknippades tvärtom om med mer "sakliga" och "seriösa" medier, till exempel olika SVT-redaktioner och större nationella dagstidningar. De bilder som ansågs vara mest dramatiserande var också de bilder som tydligast sades passa bäst in i någon typ av kvällspress.

Det är för oss inte märkligt att respondenterna gör just denna typ av associationer, då det enligt den tidigare forskningen visar sig att läsarbilder, eller amatörbilder, förekommer i större utsträckning inom just kvällspressen än i de största nationella dagstidningarna (Nilsson, Wadbrings, 2015).

6.3.5 Sammanfattning

Utifrån detta kan vi fastställa att det för våra respondenter nästan uteslutande var god teknisk kvalitet, förmåga att berätta och förse läsaren med tydlig information och förståelse för händelsen som var det viktigaste i en nyhetsbild och som gjorde att bilden uppfattades som bra.

Amatörbilder och professionella bilder ger upphov till liknande känslor men amatörbilderna uppfattades som mer känsloladdade.

Amatörbilder ansågs vara mer oetiska och väckte en större känsla av närvaro och uppfattades porträttera en okontrollerad situation.

Respondenterna hade en tydlig bild av vad som gör att en bild passar bättre för publicering i kvällspress kontra dagspress eller public service.

6.4 Vidare diskussion

Efter att ha genomfört denna studie och kommit fram till att det är högkvalitativa bilder som publiken verkar tycka bäst om (i varje fall de personer vi har intervjuat), hoppas vi med denna studie kunna öppna upp ögonen hos cheferna på svenska nyhetsredaktioner.

Högkvalitativa bilder är det som vi tolkar att publiken uppskattar mest, och vill se nyheterna bildsatta med. Om det visar sig att vårt resultat skulle gå att generalisera så borde det ligga i redaktionernas eget intresse att möta denna efterfrågan och satsa på renodlade bildjournalister, eftersom detta skulle kunna leda till fler nöjda, betalande prenumeranter.

Vi som journaliststudenter, som har en inblick och erfarenhet av branschen, ser en utveckling på redaktionerna som går åt ett annat håll. Utvecklingen har gått i den riktning att redaktionerna har krympt, och arbetsbördan för varje enskild medarbetare har ökat. Personer som tidigare endast var skrivande reportrar förväntas idag att arbeta allt mer med bildmaterial (Journalistförbundet, 2017). Spetskompetens inom de olika yrkesgrupperna på en redaktion är enligt oss på väg att försvinna, och därmed även de renodlade bildjournalisterna. Dock är vi självklart medvetna om att det finns undantag även här.

En bild är aldrig neutral och i genomförandet av vår studie har vi lärt oss att bilder talar till sin publik på många olika sätt. Är det därför inte viktigt att de människor som förser nyheterna med bilder också har en kunskap om vilken potential bilder har att förmedla en nyhet? Behovet av utbildade och/eller kompetenta fotografer borde anses vara stort eftersom en professionell bild skulle hjälpa till att bättre och tydligare förmedla en nyhet på det sätt som redaktionen hade tänkt sig. Och är inte en redaktions mål att förmedla så sakliga och rättvisa nyheter som möjligt? Vi vill återigen belysa hur viktigt våra respondenter tyckte det var med bilder som visade en situation på ett professionellt och tydligt sätt. Flera av respondenterna i vår studie påpekade flera gånger att de inte tyckte att vissa av amatörbilderna borde publicerats över huvud taget. Detta trots att alla våra bilder i undersökningen har gått igenom en redaktionell urvalsprocess, och faktiskt har publicerats i svenska medier.

Trots att vi i denna studie tror oss kunna peka på att amatörbilder inte uppskattas i svensk nyhetsmedia så har vi förståelse för varför redaktioner använder sig av dessa. Vi har en tanke kring att amatörbilder kan vara positiva vid just snabba webbpubliceringar då det behövs en bild snabbt för att en nyhet ska kunna gå att publicera. Ibland kan det viktigaste vara att få ut information till läsarna väldigt snabbt och att det då är viktigare att det finns en ”dålig” bild än ingen bild alls. Med detta sagt ska bilden dock senare bytas ut så fort en fotograf från redaktionen hunnit komma till platsen och tagit en bild. Denna bild skulle förhoppningsvis stämma in bättre på den typen av bilder som vi i den här studien kallar en professionell bild och som våra respondenter anser vara mer lämpliga för att bildsätta nyheter med. Vi tror till viss del att redaktionerna är väl medvetna om, och håller med om, att det är högkvalitativa bilder som är bäst och som är det man helst vill ha. Detta grundar vi på en känsla av att läsarbilder är vanligare förekommande i webbpubliceringar än i tryck, där de just agerar ”första bild” som vi beskrivit ovan. Vi har en uppfattning om att amatörbilderna inte syns lika

mycket i tryckta medier just eftersom möjligheten till direktpublicering inte ens finns och att redaktionerna då har mer tid på sig att faktiskt kunna bildsätta sina nyheter mer högkvalitativa bilder.

6.5 Resultatens validitet och generaliserbarhet

Det kanske vore naivt att säga att vi uppnått teoretisk mättnad i vår empiriska intervjustudie, men trots att vi intervjuat relativt få människor har vi kunnat se starka mönster. Många av respondenterna delade med sig av liknande tankar kring många av frågorna. Vi kan inte uttala oss om någon större population än just de personer som vi intervjuat, dock kan våra resultat vara en god fingervisning till hur man vid framtida forskning kan resonera kring ämnet. Eftersom många av svaren var återkommande under de olika intervjuerna fann vi det välgrundat att kunna genomföra våra analyser utifrån det gedigna empiriska material som samlats in. Vi anser oss i viss mån ha uppnått en tillräckligt god teoretisk mättnad.

En av studiens styrkor är att vi låtit respondenterna tala till punkt under intervjuerna. Vi har varit intresserade av att kunna se bredden av tankar som väcks hos de olika respondenterna. Exempelvis valde vi att inte avbryta en av respondenterna när han började tala om personliga anekdoter kopplade till bildpar 1, som visade bilolyckor. Trots att vi där och då lade en del onödig tid under intervjun på material som inte kom att användas i studien, visade sig det hela leda fram till en diskussion kring hur denna respondent kände kring liknande händelser. Han kunde då på ett lättare sätt sätta ord på sina egna känslor. Detta tycker vi visar på att vi har gjort ett gediget arbete i att samla in tillförlitliga data i bästa möjliga mån. Givna de förutsättningar som råder under kvalitativa samtalsintervjuer har vi gjort det vi har kunnat för att det ska bli så bra som möjligt.

För att på bästa möjliga sätt kunna säkerställa att vår analys inte innehåller systematiska fel, har vi gjort allt analysarbete tillsammans. Vi har kunnat föra en diskussion och tillsammans bedrivit arbetet med analysen framåt. I och med att inget analysarbete har gjorts av olika individer vid olika tillfällen har vi gjort allt vi kunnat för att minimera risken för att vi som uppsatsförfattare ska ha genomfört analyser på olika sätt. Vi har med fördel kunnat hjälpa varandra att få en översikt över det empiriska materialet, och inte låta någon intressant aspekt av materialet falla bort.

Vi är även medvetna om att analysen hade kunnat genomföras på det sätt att vi först hade analyserat vårt material en och en, på egen hand. Efter detta hade vi kunnat jämföra våra analyser för att se hur väl dessa stämde överens med varandra. Vår slutsats var att vi med vår tidsfrist i åtanke inte hade denna möjlighet, eftersom transkribering och strukturering av material var mycket tidskrävande. Vi menar också att det är till vår fördel att vi istället kunnat lägga gott om tid på den gemensamma analys som vi genomfört. Vi har då haft möjligheten att upprepade gånger kunna gå igenom samma material för att hitta nya spännande aspekter värda att presentera i studien. Inte minst har vi kunnat inspirera och sporra varandra i det djupgående analysarbetet.

Återigen vill vi poängtera att denna studie kanske hade kunnat uppnå ett annat resultat ifall intervjuerna hade behandlat andra bilder än de som vi valt ut, alltså ifall vårt urval av bilder hade sett annorlunda ut. Detsamma gäller för valet av intervjupersoner, eftersom respondenternas tidigare erfarenheter mest troligt kan komma att påverka deras åsikter och världsuppfattning. Därmed kan möjligheten till att reproducera denna studie vara något begränsad, men även väcka intresse för att fortsatt studera människors uppfattning av olika typer av bilder.

6.6 Förslag till fortsatt forskning

Eftersom vi i vår studie kan se vilken förmåga bilder har att förmedla berättelser, och att tidigare forskning visar på att fotografier också tar allt större plats i media (Nilsson, Wadbrings, 2015) så vill vi uppmana forskare att fortsätta studera fotografiets kraft i nyhetsmedia. I vår studie har det blivit tydligt att en bild ensam kan berätta en hel berättelse och det är därför viktigt att ha kunskap kring hur publiken uppfattar bilder så att en nyhetsredaktion förmedlar det som de har tänkt att förmedla och därmed minimera risken för att nyheter missuppfattas.

Det hade varit intressant att se kommande forskare använda sig av ett tillvägagångssätt som liknar vårt, men undersöka hur mycket en kontext faktiskt spelar roll för uppfattningen av en bild. Intressanta frågor för oss hade varit huruvida vi hade fått annorlunda svar från våra respondenter ifall de från början hade vetat vilka bilder som var tagna av professionella fotografer, eller av amatörfotografer. Hade deras förutfattade meningar kring journalister eller deras egna relationer till läsarbilder påverkat vad de såg i de olika fotografierna?

En tanke som lyftes vid ett flertal tillfällen under intervjuerna att det var svårt att avgöra ifall en bild uppfattades som en bra nyhetsbild eller inte. Många respondenter menade att huruvida det var en bra nyhetsbild eller inte skulle bero på vad tillhörande artikel handlade om. Enkelt förklarar så sade en respondent att bild 1A hade varit en jättedålig bild, om den tillhörande texten var ett personporträtt på någon ur räddningspersonalen. Därför hade framtida forskning kunnat genomföra en undersökning som liknar vår, fast där bilderna presenteras med tillhörande artikel, för att ytterligare utforska bildens makt när det kommer till att förmedla en nyhet.

Ifall fortsatta studier hade intresserat sig för att ta reda på huruvida vårt resultat går att generalisera, och applicera i någon större skala, skulle det vara bra att genomföra en studie med kvantitativ metod. Vårt förslag är att göra en enkätundersökning, eller surveyundersökning, där man på samma sätt som vi gjort visar upp bilder i par. På så sätt hade studien kunnat innefatta långt många fler bilder, och svarspersonerna hade kunnat svara på vilken av en amatörbild och en professionell bild de tycker är den bästa nyhetsbilden. Studien hade också kunnat ha en eller två kompletterande öppna frågor, där det ges utrymme för svarspersonerna att kortfattat motivera sina val. Resultaten av en kvantitativ undersökning som denna hade varit en bra kompletterande studie till vår egen.

Referenser

- Allan, Stuart.** (2015). Introduction: Photojournalism and citizen journalism. *Journalism Practice*. Vol. 9 (4) 455-464. doi: 10.1080/17512786.2015.103013.
- Allan, Stuart., & Peters, Chris.** (2015). The “Public Eye” or “Disaster Tourist”: Investigating public perceptions of citizen smartphone imagery. *Digital Journalism*. Vol. 3 (4). 477-494. doi: 10.1080/21670811.2015.1034517.
- Aubert, Aurélie., & Nicey, Jérémie.** (2015). Citizen photojournalists and their professionalizing logics: The case of contributors to the citizen agency. *Digital Journalism*. Vol. 3 (4). 552–570. doi: 10.1080/21670811.2015.1034525.
- Ekström, Mats., Larsson, Larsåke.** (Red.). (2010). *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Eriksson, Yvonne.** (2017). *Bildens tysta budskap: interaktion mellan bild och text*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Esaiasson, Peter., Gilljam, Mikael., Oscarsson, Henrik., Towns, Ann., & Wägnerud, Lena.** (2017). *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. Stockholm: Wolters Kluwer.
- Fahmy, Shahira., & Alkazemi, Mariam.** (2017) Visuality and Visualization. *The International Encyclopedia of Media Effects*. doi: 10.1002/9781118783764.wbieme0195.
- Good, Jennifer., & Lowe, Paul.** (2017). *Understanding photojournalism*. London: Bloomsbury.
- Grayson, Louise.** (2015). Citizen Photojournalism: How photographic practices of amateur photographers affect narrative functions of editorial photographs. *Journalism Practice*. Vol. 9 (4). 568-579. doi: 10.1080/17512786.2015.1030142.
- Ilan, Jonathan.** (2019). *The international photojournalism industry: Cultural production and the making and selling of news pictures*. New York: Routledge.
- Internetstiftelsen.** (2018). *Svenskarna och internet*. Hämtad 2019-05-24 från, <https://2018.svenskarnaochinternet.se/allmant-om-internetutvecklingen/iphone-vanligaste-mobilen/>
- Kvale, Steinar., Brinkmann, Svend.** (2014). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kjeldsen, E, Jens.** (2017). The rhetorical and argumentative potentials of press photography in Tseronis, Assimakis., & Forceville, Charles. (Red) *Multimodal Argumentation and Rhetoric in Media Genre*. (s. 51-76). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.

Mortensen, Buehner, Tara., & Keshelashvili Ana. (2013). If Everyone with a Camera Can Do This, Then What? Professional Photojournalists' Sense of Professional Threat in the Face of Citizen Photojournalism. *Visual Communication Quarterly, Vol.20* (3). 144–158. doi: 10.1080/15551393.2013.820587.

Mral, Brigitte., & Olinder, Henrik. (2011). *Bildens retorik i journalistiken*. Stockholm: Norstedts.

Nilsson, Maria. (2015). Bildjournalistikens innehåll. I Michael Karlsson, Jesper Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning*. (s.283–297). Lund: Studentlitteratur AB.

Shehata, Adam. (2015). Journalistikens dagordningar och gestaltningar. I Michael Karlsson, Jesper Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning*. (s.353–371). Lund: Studentlitteratur AB.

Vetenskapsrådet. (u.å.). Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning. Hämtad 2019-05-24, från <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Wadbring, Ingela., & Nilsson, Maria. (2015). Not good enough? Amateur images in the regular news flow of print and online newspapers. *Journalism Practice, Vol. 9* (4). 502–535. doi:10.1080/17512786.2015.1030135.

Werne, Kent. (2017) *Omställningen*. (Otryggheten i mediebranschen #5) Stockholm: Svenska Journalistförbundet.

World Press Photo. (2013). *World Press Photo Award Motivation*. Hämtad 2019-05-24 via Way back machine: Internet Archive: <https://web.archive.org/web/20130514171851/www.worldpressphoto.org/awards>

Zarzycka, Marta., & Kleppe, Martijn. (2013) Awards, archives, and affects: tropes in the World Press Photo contest 2009-11. *Media, Culture & Society, Vol. 35* (8). 977–995. doi: 10.1177/0163443713501933.

Örnebring, Henrik. (2015). Det journalistiska arbetet förändring. I Michael Karlsson, Jesper Strömbäck, *Handbok i journalistikforskning*. (s.497–513). Lund: Studentlitteratur AB.

Bilaga 1: Frågeschema

Introduktion/Information till respondentent

- Vårt syfte är att se på olika fotografier från svenska nyhetsmedier.
  - Vill ta reda på vilka skillnader som publiken(du) kan tänkas se mellan dessa.
  - Alla människor har olika bakgrund och olika erfarenheter, och vi vill lyfta vilka möjliga tolkningar det går att göra - inte hitta vad som är sant eller inte.
  - Dina svar kommer ligga till grund för vår analys - vi vill bara dubbelkolla så att du är med på att vi får använda oss av det du säger som vårt forskningsmaterial.
  - Material på universitetet blir allmänna handlingar - det innebär att de finns tillgängliga för den som vill ta del av dem. Du kommer vara anonym, men dina svar kommer att synas.
  - Vi kommer att spela in och skriva ut intervjun.
  - Det finns inga rätt eller fel svar på våra frågor - vi vill veta vad just DU känner och tycker.
  - Du får när som helst ställa frågor om det är något du funderar på.
  - Det är ok att avbryta om du skulle känna dig obekvämt.
  - Du kommer att vara anonym i själva uppsatsen när den är klar, men vi kommer att ställa lite inledande frågor som är bra för oss att veta under vårt skrivarbete.
  - Personuppgifter kommer vi inte sprida i annat fall än att examinatorer vill undersöka ifall vi gjort rätt eller inte. Godkänner du att vi samlar in detta?
-
- Du kommer få se 6 stycken bilder. Först en och en, och sedan i ett par. Vi kommer ställa ett antal frågor kring vad du ser, hur du uppfattar det du ser på bilden, vad du tycker att det förmedlar för känslor osv.
  - Vi vet vilka frågor vi är ute efter att få svar på men vi strävar efter ett så öppet och fritt samtal som möjligt. Det är inga problem med att göra avbrott eller gå in på sidospår. Det är helt ok att sväva iväg och prata om allt du kommer på.
  - Ordet är ditt! Vi vill höra så mycket som möjligt av det du har att säga, och vi kommer att gå vidare när vi känner att vi fått svar.
  - Vi kommer kanske vara lite tjatiga med följdfrågor, varför, hur då, kan du ge exempel osv, men det är bara för att vi inte vill missa något. Det kan vara svårt, och ta tid att göra en bildanalys.

Uppvärmningsfrågor:

1. Namn
2. Ålder
3. Kön
4. Födelseort
5. Nuvarande bostadsort
6. Eftergymnasial utbildning
7. Sysselsättning
8. Vad har du för medievanor?
9. Vilka nyheter brukar du ta del av? Hur ofta?

Intervjufrågor:

Visuella gestaltningar

1. Vad är det första du lägger märke till i den här bilden?
- Varför tror du att lägger märket till just det?
2. Har du sett den här bilden tidigare?
- (om ja) Kommer du ihåg när och var du såg den? I vilket sammanhang?
3. Utifrån det du ser här - kan du förklara vad det är som händer på bilden?
- Vad i bilden är det som förklarar bäst vad som händer?
4. Tycker du att det här en bra bild?
- Varför/varför inte?
- Kan du ge exempel på styrkor och svagheter i bilden? Börja med styrkor.
5. Tycker du att bilden hade passat bra som nyhetsbild, alltså publicerats i nyheterna för att rapportera om denna händelse?
- Varför/varför inte?
6. Kan du förklara hur du tänker kring hur bilden är uppbyggd? Skärpa, färg, komposition osv.?

Känslor kring bilden

7. Vad känner du när du ser den här bilden?

- Kan du ge exempel på vad i bilden det är som väcker dessa känslor?

8. Har du eller någon du känner varit inblandad, eller upplevt en liknande situation som den du ser på bilden?

- (om ja) Är det några speciella minnen som väcks till liv när du ser den här bilden?

9. Vem tror du har tagit den här bilden, och hur gick det till?

- Varför tror du det?

10. I vilket svenskt nyhetsmedie skulle du säga att den här bilden lämpar sig bäst för publicering?

- Vad är det som gör att den skulle passa bättre i just det mediet än någon annanstans?

11. Vad är viktigast för dig vid rapporteringen av en nyhetshändelse: att bilden ser bra ut visuellt, eller att den väcker känslor?

- Varför?

Jämförande av bilder

12. Vilken bild skulle du säga är den bästa nyhetsbilden?

- Vad är det som gör den bra, jämfört med den andra?

13. Vilka tycker du är de största skillnaderna mellan dessa bilder?

- Vad är det för estetiska skillnader?

- Vad är det för skillnad i det du ser på bilderna (rent innehållsmässigt)?

- Vad är det för skillnad i det du känner?

14. Vilken av dessa bilder känner du mest förtroende för?

- Varför då?

15. Om du bara fick välja att publicera en av dem, vilken hade du valt då?

- Varför?

Bilaga 2: Bilderna

Bildpar 1:

A = Professionell bild

Publicerad 17 april 2019, GP. Foto: Nisse Schmidt/TT.

B = Amatörbild

Publicerad 2 augusti 2016, Expressen. Foto: LäsaBild.

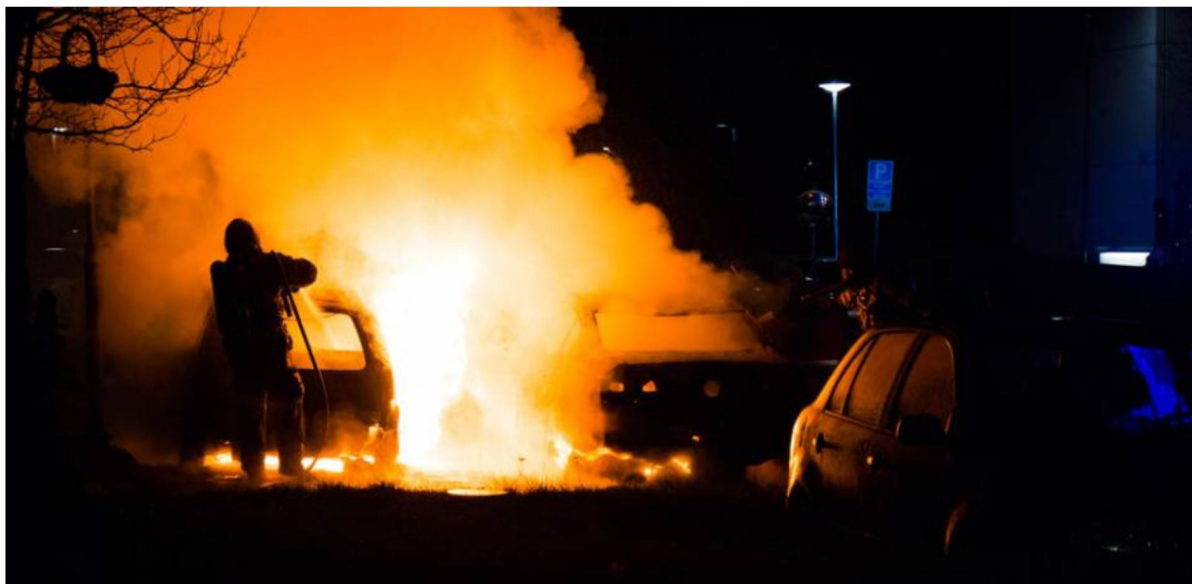

Bildpar 2:

A = Professionell bild

Publicerad 19 oktober 2018, Göteborg direkt. Foto: Arkivfoto/Mostphotos.

B = Amatörbild

Publicerad 8 oktober 2018, GP. Foto: Läsa bild

Bildpar 3:

A = Professionell bild

Publicerad 1 september 2018, Sveriges Radio. Foto: Tomas Oneborg/SvD/TT

B = Amatörbild

Publicerad 30 januari 2018, Aftonbladet. Foto: Läsarbild.

